

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení financování a výkonů vybraných příspěvkových organizací působících
v oblasti základního školství

Evaluation of Funding and Outputs of Selected Allowance Organizations in the Field
of Elementary Education

Student: Bc. Tereza Tesařová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.

Ostrava 2018

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Tereza Tesařová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Zhodnocení financování a výkonů vybraných příspěvkových organizací působících v oblasti základního školství**
Evaluation of Funding and Outputs of Selected Allowance Organizations in the Field of Elementary Education

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Organizace a financování základního školství v ČR
3. Metodologie finanční analýzy a výkonových ukazatelů ve školství
4. Zhodnocení výkonů a ukazatelů u vybraných základních škol
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BREALEY, R. A., S. C. MYERS and F. ALLEN. *Principles of corporate finance*. 11th ed. New York: McGraw-Hill Education, 2014. ISBN 978-0-07-803476-0.

VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2015/2016*. 6., aktualiz. vyd. Olomouc: Anag, 2015. 999 s. ISBN 978-80-7263-974-8.

VRABKOVÁ, I., I. VAŇKOVÁ, J. BEČICA a Š. KRYŠKOVÁ. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2017. ISBN 978-80-248-4028-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 27.04.2018

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně. Zdroje, ze kterých jsem čerpala, jsou v práci řádně citovány a uvedeny v seznamu použité literatury. Přílohy č. 1, 3 a přílohy ve formě účetních výkazů, které byly volně k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 25. 4. 2018

Tesařová

.....
Bc. Tereza Tesařová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce panu Ing. Bc. Jiřímu Bečicovi, Ph.D. za odborné vedení, rady a připomínky poskytnuté při zpracování této diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala osloveným základním školám za poskytnuté informace a jejich spolupráci.

OBSAH

1	ÚVOD.....	5
2	ORGANIZACE A FINANCOVÁNÍ ZÁKLADNÍHO ŠKOLSTVÍ V ČR	9
2.1	Vzdělávací soustava v České republice	9
2.2	Zřizovatelé škol a školských zařízení	10
2.3	Legislativní úprava	11
2.4	Zdroje financování	11
2.4.1	Zásady financování regionálního školství	12
2.4.2	Zásady hospodaření příspěvkových organizací	14
2.4.3	Alternativní zdroje financování	14
3	METODOLOGIE FINANČNÍ ANALÝZY A VÝKONOVÝCH UKAZATELŮ VE ŠKOLSTVÍ	17
3.1	Zdroje informací pro finanční analýzu	17
3.2	Metody finanční analýzy	17
3.3	Poměrové ukazatele	18
3.3.1	Ukazatele rentability	19
3.3.2	Ukazatele likvidity	19
3.3.3	Ukazatele finanční stability a zadluženosti	20
3.3.4	Ukazatele aktivity	22
3.3.5	Ukazatele kapitálového trhu	23
3.3.6	Ukazatele autarkie	23
3.3.7	Podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech	23
3.3.8	Podíl dotace z programů přeshraniční spolupráce na celkových výnosech..	24
3.4	Výkonové ukazatele ve školství	24
3.4.1	Průměrný počet žáků v jedné třídě	24
3.4.2	Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka	25
3.4.3	Naplnění administrativních kapacit	25
3.5	Zhodnocení poměrových ukazatelů finanční analýzy a výkonových ukazatelů..	25

4	ZHODNOCENÍ VÝKONŮ A UKAZATELŮ U VYBRANÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL.....	27
4.1	Zhodnocení vybraných základních škol z pohledu finanční analýzy	30
4.1.1	Analýza rentability	31
4.1.2	Analýza likvidity	33
4.1.3	Analýza finanční stability a zadluženosti	35
4.1.4	Analýza aktivity.....	38
4.1.5	Analýza autarkie	40
4.1.6	Analýza podílu příspěvku zřizovatele na celkových výnosech	42
4.1.7	Analýza podílu dotace z programů přeshraniční spolupráce na celkových výnosech	44
4.1.8	Zhodnocení ukazatelů finanční analýzy a SWOT analýza.....	44
4.2	Zhodnocení vybraných základních škol z pohledu výkonových ukazatelů.....	48
4.2.1	Průměrný počet žáků v jedné třídě	49
4.2.2	Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka.....	50
4.2.3	Naplnění administrativních kapacit	52
4.2.4	Zhodnocení výkonových ukazatelů a SWOT analýza.....	54
5	ZÁVĚR.....	56
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
	SEZNAM ZKRATEK	69
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	
	PŘÍLOHY	

1 ÚVOD

Základní vzdělávání je veřejný statek s kolektivní spotřebou, který má pozitivní společenské přínosy. Řadí se mezi upřednostněné veřejné statky, na jejichž spotřebě má stát zájem. Základní vzdělávání je etapou vzdělávání, která je v České republice povinná. Dle Listiny základních práv a svobod má každý právo na vzdělání. Základní školy jsou významným pilířem vzdělávací soustavy, nástrojem zabezpečení základního vzdělání a povinné školní docházky. Hlavním cílem základního vzdělávání je vést žáky k osvojení potřebné strategie učení a motivovat k celoživotnímu učení.

Veřejný neziskový sektor se významně podílí na uspokojování celospolečenských potřeb. Jednou z nejrozšířenějších forem neziskových organizací v oblasti školství jsou příspěvkové organizace, jejichž základním účelem je plnění úkolů ve veřejném zájmu, nejsou tedy primárně zřizovány za účelem zisku. Největším zřizovatelem příspěvkových organizací je územní samospráva. Činnosti, které zabezpečují příspěvkové organizace, jsou rozmanité. V nejvyšší míře jsou v České republice příspěvkové organizace zastoupeny v oblasti vzdělávání, ale rozšířeny jsou také v oblasti sociálních služeb, zdravotnictví nebo kultury.

Finanční analýza se nejčastěji využívá v soukromém tržním sektoru. Jako nástroj ekonomického rozhodování však může být využívána i v sektoru veřejném. Finanční analýza neziskových organizací ve veřejném sektoru má svá specifika. Na rozdíl od firem, které jsou založeny za účelem zisku, je hlavním cílem těchto organizací zabezpečení veřejných statků pro občany a naplnění veřejného zájmu. I přes absenci ziskového cíle však mohou tyto organizace zisk vykazovat. Pomocí finanční analýzy mohou být odhaleny slabé stránky v oblasti hospodaření organizace a výsledky finanční analýzy je možné porovnávat v rámci homogenních subjektů. Finanční řízení ve veřejném sektoru by mělo být založeno na dodržování principu hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti.

Problematikou finanční analýzy se zabývá řada autorů. Z českých autorů jsou to například Dluhošová, která se dlouhodobě věnuje finančnímu řízení a rozhodování podniků, a Kislingerová, která se zabývá podnikovým hospodářstvím a finanční

analýze. V oblasti veřejného sektoru se finanční analýze municipálních firem věnuje Kraftová. Ze zahraničních autorů řeší principy podnikového financování a finanční analýzu Brealey. K problematice příspěvkových organizací uvádí Vrabková, že příspěvkové organizace poskytují především smíšené statky napříč oblastmi veřejného sektoru (Vrabková, Vaňková, Bečica, Kryšková, 2017). Merlíčková Růžičková zdůrazňuje, že při zakládání příspěvkových organizací je vyšší důraz na důležitost výsledků hlavního poslání a výše výnosů je až druhotná (Merlíčková Růžičková, 2011). Teorii financování regionálního školství se věnuje z českých autorů kupříkladu Starý, který diskutuje vliv rozpočtového určení daní na financování základního školství obcemi (Starý, Khendriche Trhlínová, 2013). Dále také například Ochraňa se zabývá teoretickými a praktickými problémy financování veřejného sektoru včetně oblasti financování regionálního školství a tvrdí, že veřejné finance jsou nástrojem veřejné politiky k řízení společnosti (Ochraňa, Pavel, Vítek, 2010).

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnocení hospodaření vybraných příspěvkových organizací působících v oblasti základního školství metodou finanční analýzy v letech 2010–2016. **Dílčím cílem** je zhodnocení výkonů těchto organizací na základě ukazatelů průměrného počtu žáků v jedné třídě, počtu žáků na úvazek pedagogického pracovníka a naplnění administrativních kapacit.

Vybrané základní školy jsou zřizovány jako příspěvkové organizace obcí a byly vybrány jako úplné základní školy (s 1. a 2. stupněm) s přeshraniční spoluprací, to jsou základní školy, které byly žadateli a příjemci finančních příspěvků v programech přeshraniční spolupráce v letech 2010–2016.

Stěžejní částí diplomové práce je hodnocení základních škol pomocí finanční analýzy, Vedle finanční analýzy je hodnocena i výkonnost organizací na základě výkonových ukazatelů ve školství jako jsou například ukazatele průměrného počtu žáků v jedné třídě, počtu žáků na úvazek pedagogického pracovníka a naplnění administrativních kapacit. V souladu s uvedeným cíli jsou stanoveny celkem tři hypotézy.

První hypotéza diplomové práce (H1) předpokládá, že většina vybraných příspěvkových organizací uplatňuje konzervativní způsob řízení likvidity, který je hodnocen na základě výsledků pohotové likvidity. První hypotéza je stanovena s ohledem na principy nakládání s veřejnými prostředky, tj. principy 3E.

Druhá hypotéza diplomové práce (H2) očekává vyšší míru soběstačnosti u vybraných příspěvkových organizací, tj. alespoň 100% hodnotu ukazatele autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů. Příspěvkové organizace jako právnické osoby zpravidla ve své činnosti nevytvářejí zisk dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Třetí hypotéza diplomové práce (H3) ověřuje, zda vybrané základní školy splňují § 4 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. To znamená, zda školy mají nejméně 17 žáků v průměru na jednu třídu. Počet žáků na jednu třídu je stanoven jako průměr. Nižší počty žáků ve třídě ovlivňují i celkové náklady. Pokud peněžní prostředky získané v rámci normativního financování nestačí, musí rozdíl dofinancovat zřizovatel.

Diplomová práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitolou je úvod a poslední kapitolou závěr. Druhá kapitola se zabývá charakteristikou základního školství v České republice. Základní školy jsou ve druhé kapitole charakterizovány jako důležitá součást vzdělávací soustavy. Dále jsou definováni zřizovatelé škol a školských zařízení, legislativní vymezení a zdroje financování.

Třetí kapitola je věnována metodologii finanční analýzy a vybraných výkonových ukazatelů ve školství. Kapitola řeší vstupy finanční analýzy, její metody popisuje vybrané poměrové ukazatele finanční analýzy, na základě kterých je provedeno zhodnocení. Další část třetí kapitoly charakterizuje výkonové ukazatele pro oblast školství, jako jsou průměrný počet žáků v jedné třídě, počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka a naplnění administrativních kapacit.

Teoretické poznatky jsou aplikovány ve čtvrté kapitole. Finanční situace vybraných organizací je hodnocena s využitím finanční analýzy. Vedle finanční analýzy

je hodnocena i výkonnost organizací na základě výkonových ukazatelů ve školství. Ukazatele finanční analýzy a výkonové ukazatele reflektují situaci u 23 základních škol. Výsledky jsou komparovány s doporučenými nebo legislativou stanovenými hodnotami a na jejich základě jsou definována doporučení pro zlepšení řízení organizací. Výsledky ukazatelů finanční analýzy a výkonových ukazatelů za sledované období 2010–2016 jsou vzhledem k množství dat zprůměrovány. Závěry finanční analýzy a celkové vyhodnocení výkonových ukazatelů shrnují dílčí kapitoly metodou SWOT analýzy.

V diplomové práci je použita metoda finanční analýzy ke zhodnocení finanční situace vybraných škol. Dále metoda vertikální analýzy v charakteristice druhů škol z hlediska zřizovatelů, horizontální analýza je využita v rámci sledování trendů vývoje ukazatelů rentability. Metodou komparace jsou srovnány hodnoty ukazatelů finanční analýzy a výkonových ukazatelů u vybraných základních škol. Metodou shlukové analýzy jsou rozříděny výsledky poměrových ukazatelů finanční analýzy i výkonových ukazatelů. Čtvrtá kapitola vychází i z informací, které byly sděleny řediteli šesti základních škol a zaměstnancem odboru školství Magistrátu města Opavy, v rámci realizovaných rozhovorů metodou osobního dotazování.

Diplomová práce vychází z odborné literatury, platných legislativních pramenů, internetových zdrojů a výročních zpráv. Data pro finanční analýzu a analýzu výkonových ukazatelů byla získána především z výročních zpráv základních škol, interních dokumentů poskytnutých základními školami a volně dostupných internetových zdrojů jako například ze specializovaného informačního portálu Ministerstva financí České republiky, Monitoru. Přílohy č. 6–11 jsou z důvodu rozsáhlosti zkoumaného vzorku příspěvkových organizací k dispozici na kompatibilním disku na vyžádání na Katedře veřejné ekonomiky. K vypracování diplomové práce byla použita legislativa platná k 1. 4. 2018.

Diplomová práce byla zpracována v rámci a za podpory projektu Studentského grantového projektu Ekonomické faktory ovlivňující zabezpečení veřejných služeb s kolektivní spotřebou č. SP2017/129 a její výsledky by mohly být zdrojem informací pro řízení vybraných organizací.

2 ORGANIZACE A FINANCOVÁNÍ ZÁKLADNÍHO ŠKOLSTVÍ V ČR

Vzdělání je veřejným statkem, jehož charakteristikami je tržní neprůchodnost, kolektivní spotřeba a užitek pro celou společnost, jeho zabezpečování je tedy celospolečenským zájmem. Základní vzdělávání je etapou vzdělávání, která je povinná. Povinnost plnit školní docházku vychází z ustanovení čl. 33 Listiny základních práv a svobod. V otázce základního vzdělání se využívá státem přikázaná spotřeba (Peková, 2008).

Základní školy (dále jen ZŠ) jsou významným pilířem vzdělávací soustavy, nástrojem zabezpečení základního vzdělání a povinné školní docházky. Stát i územní samospráva jsou garanty zabezpečení povinné školní docházky. Podmínky pro plnění povinné školní docházky je povinná zajistit obec pro děti s místem trvalého pobytu na jejím území a děti umístěné na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, nevzdělávající-li se ve školách zřízených při těchto školských zařízeních (Vrabková, Vaňková, Bečica, Kryšková, 2017).

2.1 Vzdělávací soustava v České republice

Vzdělávací soustavu tvoří školy a školská zařízení dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen školský zákon). Školy uskutečňují vzdělávání podle vzdělávacích programů a poskytují určitý stupeň vzdělání, školská zařízení poskytují služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťují ústavní a ochrannou výchovu nebo preventivně výchovnou péči. Podmínkou výkonu činnosti školy nebo školského zařízení je zápis v Rejstříku škol a školských zařízení (Valenta, 2015).

§ 7 školského zákona definuje následující druhy škol:

- mateřské školy,
- základní školy,
- střední školy (gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště),
- konzervatoře,
- vyšší odborné školy,
- základní umělecké školy a
- jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky.

Za druhy školských zařízení jsou dle § 7 školského zákona považovány tyto instituce:

- školská zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- školská poradenská zařízení,
- školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání,
- školská účelová zařízení,
- výchovná a ubytovací zařízení,
- zařízení školního stravování a
- školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči.

Vzdělávací systém tvoří kromě škol a školských zařízení vysoké školy, které se řídí zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

2.2 Zřizovatelé škol a školských zařízení

Školy a školská zařízení mohou být zřízeny veřejným i soukromým zřizovatelem, dále také registrovanou církví nebo náboženskou společností, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy. V závislosti na tom, kdo je zřizovatelem, umožňuje školský zákon existenci několika právních forem škol a školských zařízení.

Školy a školská zařízení zřizovaná krajem, obcí nebo svazkem obcí mohou být zřízeny ve formě příspěvkové organizace nebo školské právnické osoby (dále jen ŠPO).

V případě škol, které jsou zřízeny Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále jen MŠMT), je přípustná právní forma ŠPO a státní příspěvkové organizace. Školy zřízené Ministerstvem obrany ČR, Ministerstvem spravedlnosti ČR a Ministerstvem vnitra ČR mohou existovat pouze jako organizační složky státu nebo její součást. V případě soukromých a církevních škol má zřizovatel možnost zvolit právní formu organizace, přípustnou formou je ŠPO a další právnické osoby dle zvláštních předpisů (Valenta, 2015).

Druhy škol v ČR dle jejich zřizovatele dokumentuje Příloha č. 1. Diplomová práce je blíže zaměřena na oblast základního školství. Ve školním roce 2016/2017 bylo v Rejstříku škol a školských zařízení evidováno celkem 4 111 ZŠ, z nichž téměř 88 % je zřizováno obcemi.

2.3 Legislativní úprava

Základní vzdělávání je upraveno školským zákonem a dále zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Školský zákon upravuje cíle základního vzdělávání, organizaci základního vzdělávání, dále průběh základního vzdělávání, hodnocení výsledků vzdělávání žáků, ukončení základního vzdělávání a další. Přehled základních legislativních předpisů v oblasti školství je součástí Přílohy č. 2.

Cílem základního vzdělávání je dle § 44 školského zákona osvojení potřebných strategií učení a na jejich základě motivace k celoživotnímu učení, tvořivé myšlení a řešení přiměřených problémů, účinná komunikace a spolupráce, ochrana svého fyzického i duševního zdraví, vytvořených hodnot a životního prostředí, ohleduplnost a tolerance k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávání svých schopností a reálných možností a jejich uplatnění spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění.

2.4 Zdroje financování

Financování vzdělávání v různých zemích je výsledkem rozdílných politických kroků. Studie OECD Education in Glance 2016 uvádí, že v ČR do oblasti vzdělávání plynou průměrně 4 % HDP, což je v rámci zemí, jejichž vzdělávací systémy studie porovnává,

jedno z nejnižších čísel. Nižší procento HDP alokují v rámci OECD na vzdělání pouze v Maďarsku, na Slovensku a v Itálii. Průměr OECD je pak 5,2 % HDP. Veřejné výdaje tvoří v průměru zemí OECD 83 % celkových výdajů na vzdělávání. V ČR je tento podíl vyšší (průměrně 87 %). Vzdělávání tvoří v zemích OECD průměrně 11,6 % veřejných výdajů. Nižší podíl veřejných výdajů na vzdělávání vynakládají například Maďarsko, Itálie nebo Španělsko (8 %), v Mexiku nebo na Novém Zélandu činí podíl veřejných výdajů na vzdělávání okolo 18 %. ČR je s 8,9 % výrazně pod průměrem zemí OECD. Na primární vzdělání v ČR plyne okolo 0,8 % HDP. Z úrovně financování však neplatí, že v méně rozvinutých zemích je podíl výdajů na vzdělávání nižší. Záleží především na systému financování. Z výše jmenovaného rovněž nelze usuzovat přímý vztah mezi úrovní financování a výsledky vzdělávání.¹

Základní školství je v ČR financováno vícezdrojově. Mezi hlavní zdroje financování ZŠ, které jsou zřizovány kraji, obcemi a dobrovolnými svazky obcí, jsou dotace ze státního rozpočtu, příspěvky z rozpočtu zřizovatele, zdroje z doplňkové (vedlejší) činnosti, prostředky fondů a dary. Do zdrojů financování vstupují rovněž finanční prostředky Evropské unie (dále jen EU).

2.4.1 Zásady financování regionálního školství

Zásady financování regionálního školství stanovuje § 161 školského zákona. MŠMT stanovuje republikové normativy jako výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního, základního a středního a vyššího odborného vzdělávání na kalendářní rok.

MŠMT stanovuje v souladu s ustanovením § 161 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů na kalendářní rok 2018 republikové normativy pro školy a školská zařízení zřizována územními samosprávnými celky (viz Tab. 2.1).

¹ OECD. *Education in Glance 2016* [online].

Tab. 2.1 Republikové normativy pro kalendářní rok 2018

Věková kategorie	3–5 let	6–14 let	15–18 let	19–21 let	Krajské zařízení ústavní výchovy
Neinvestiční výdaje (v Kč/žáka)	50 940	64 601	76 349	65 376	312 706
Mzdové prostředky včetně odvodů (v Kč/žáka)	50 441	63 524	75 282	64 676	310 206
Mzdové prostředky pedagogů včetně odvodů (v Kč/žáka)	38 726	52 550	60 589	53 565	226 284
Mzdové prostředky nepedagogů včetně odvodů (v Kč/žáka)	11 715	10 974	14 693	11 111	83 922
Ostatní neinvestiční výdaje (v Kč/žáka)	499	1 077	1 067	700	2 500
Počet zaměstnanců na 1 000 žáků	125,126	125,735	143,981	127,613	693,459

Zdroj: MŠMT, Principy normativního rozpisu rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2018 čj. MSMT-34213/2017. Vlastní zpracování.

Krajský úřad dále stanovuje krajské normativy jako výši výdajů připadajících na jednotku výkonu (dítě, žáka, studenta, ubytovaného, stravovaného, lůžko, třídu, studijní skupinu, oddělení nebo jinou jednotku stanovenou zvláštním právním předpisem) na kalendářní rok.

Novela školského zákona, která nabyde účinnosti 1. 9. 2018, zavede změny v systému normativního financování škol a školských zařízení zřizovaných kraji, obcemi a dobrovolnými svazky obcí. Nový systém financování zavede maximální počet hodin výuky ve třídě v oboru vzdělání (maximální rozsah vzdělávání, nebo maximální rozsah přímé pedagogické činnosti) v závislosti na počtu žáků ve třídě hrazený ze státního rozpočtu. Dále pak stanoví normativní částky platů pedagogických pracovníků, které zohlední průměrnou naplněnost tříd a podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tento systém řeší rozdíly ve financování v jednotlivých krajích, potlačuje negativní dopady snížení počtu žáků financováním kapacity třídy, ne skutečným počtem žáků.²

² MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Reforma financování regionálního školství* [online].

2.4.2 Zásady hospodaření příspěvkových organizací

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů upravuje zřizování příspěvkových organizací územních samosprávných celků (dále jen ÚSC) v samostatné působnosti. Nejčastěji jsou příspěvkové organizace zřizovány pro činnosti, jejichž cílem není dosahování zisku. Rozhodnutí o zřizování příspěvkových organizací je v pravomoci zastupitelstva ÚSC. Zřizovatel vydává o vzniku příspěvkové organizace zřizovací listinu. Příspěvkové organizace ÚSC jsou zapisovány do obchodního rejstříku (Merlíčková Růžičková, 2011).

Příspěvkové organizace hospodaří s prostředky získanými vlastní činností, prostředky přijatými z rozpočtu zřizovatele, prostředky dalších veřejných rozpočtů, dary fyzických i právnických osob a také s prostředky svých fondů. Příspěvková organizace tvoří fond rezervní, fond investic, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb. Způsob tvorby fondů a účel jejich použití stanovuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Příspěvková organizace ÚSC hospodaří s majetkem, který jí byl svěřen zřizovatelem. Dále může být majetek příspěvkové organizace ÚSC nabyt například darem, děděním nebo z doplňkové činnosti (Vrabková, Vaňková, Bečica, Kryšková, 2017).

2.4.3 Alternativní zdroje financování

Mezi veřejné zdroje financování základního školství se řadí především finanční prostředky ze státního rozpočtu, dále z rozpočtů krajů a obcí a mimorozpočtové zdroje veřejných financí (evropské strukturální a investiční fondy a programy).

EU realizuje cíle své regionální a strukturální politiky v rámci sedmiletých cyklů. V programovém období 2007–2013 byl na podporu základního školství zaměřen především Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost a dále také regionální operační programy. Programy pro programové období 2014–2020 byly vymezeny usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. 11. 2012.

Na oblast základního školství jsou v programovém období 2014–2020 zaměřeny tři operační programy, které jsou spolufinancovány z Evropských strukturálních a investičních fondů.

- **Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání** podporuje rozvoj lidských zdrojů pro znalostní ekonomiku a udržitelný rozvoj v sociálně soudržné společnosti. Na podporu základního školství je zaměřena prioritní osa 3 - Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. Tato prioritní osa je v oblasti základního školství zaměřena na omezování a prevenci předčasného ukončování školní docházky a podporu rovného přístupu k primárnímu vzdělávání. Dále také na boj proti všem formám diskriminace a prosazování rovných příležitostí a socio-ekonomickou integraci marginalizovaných skupin.³
- **Operační program Praha – pól růstu ČR** je zaměřen na zvýšení konkurenceschopnosti hlavního města Prahy jako rozvojového pólu republiky a zajištění kvalitního života obyvatel. Specifickými cíli prioritní osy 4 – Vzdělání a vzdělanost a podpora zaměstnanosti je v oblasti základního vzdělávání navýšení stávajících kapacit základního vzdělávání a zvýšení kvality vzdělávání prostřednictvím posílení inkluze v multikulturní společnosti.⁴
- **Integrovaný regionální operační program** se snaží zajistit udržitelný rozvoj obcí a regionů. Základní školství je podporováno v prioritní ose 2 - Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů. Podporovány jsou investice do výstavby, stavebních úprav a pořízení vybavení za účelem zajištění rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání.⁵

Programy přeshraniční spolupráce napomáhají k rozvoji subjektů a podporují komunikaci a kooperaci mezi obyvateli v příhraničních regionech. Programy přeshraniční spolupráce jsou určeny pro sousedící regiony v ČR a v jiném členském

³ EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání schválen Evropskou komisí dne 13. 5. 2015* [online].

⁴ EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Operační program Praha - pól růstu ČR schválen Evropskou komisí dne 11. 6. 2015*. [online].

⁵ EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Integrovaný regionální operační program schválen Evropskou komisí dne 4. 6. 2015* [online].

státu EU. V rámci programů přeshraniční spolupráce jsou podporovány oblasti, které jsou zaměřeny na aktivní spolupráci zainteresovaných subjektů, ZŠ, v projektech zaměřených například na environmentální vzdělávání, semináře, sportovní soutěže, společné pobyty a další akce.⁶

V programovém období 2007–2013 byly na podporu přeshraniční spolupráce zaměřeny následující programy:

- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko,
- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko,
- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko,
- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko a
- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko.⁷

V programovém období 2014–2020 je možné čerpat finanční prostředky z těchto programů přeshraniční spolupráce, které jsou koordinovány Ministerstvem pro místní rozvoj:

- Interreg V-A Česká republika - Polsko,
- Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika,
- Interreg V-A Rakousko - Česká republika,
- Program přeshraniční spolupráce Česká republika - Svobodný stát Bavorsko
Cíl EÚS 2014-2020 a
- Program spolupráce Svobodný stát Sasko - Česká republika 2014-2020.

⁶ DOTAČNÍ.INFO. *Školy* [online].

⁷ EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Operační programy 2007–2013*. [online].

3 METODOLOGIE FINANČNÍ ANALÝZY A VÝKONOVÝCH UKAZATELŮ VE ŠKOLSTVÍ

Informace k řízení organizací zahrnují kromě finančních ukazatelů i nefinanční ukazatele, pomocí nichž je hodnocena výkonnost organizace. Nezbytnou součástí finančního řízení organizací je finanční analýza.

Finanční analýza se využívá k hodnocení finanční situace organizací, jejím smyslem je posoudit finanční zdraví organizace a formulovat doporučení pro její budoucí vývoj. Finanční analýza je součástí finančního řízení organizace, avšak implicitně se předpokládá její využití v soukromém tržním sektoru. Finanční analýza má význam i v oblasti veřejného sektoru (Dluhošová, 2010).

Výkonové ukazatele ve školství jsou v rámci práce charakterizovány pomocí ukazatelů průměrného počtu žáků v jedné třídě, počtu žáků na úvazek pedagogického pracovníka a naplnění administrativních kapacit.

3.1 Zdroje informací pro finanční analýzu

Finanční analýza by měla být postavena na kvalitních a komplexních vstupních informacích. Základními zdroji informací pro finanční analýzu jsou finanční účetní výkazy, mezi něž lze zařadit rozvahu, výkaz zisku a ztráty a výkaz cash flow. Dále jsou využívány výkazy vnitropodnikového účetnictví vycházející z potřeb organizace. Výkazy vnitropodnikového účetnictví nemají právně závaznou strukturu, mají interní charakter a zpravidla nejsou veřejně dostupné. Kromě finančních účetních výkazů a výkazů vnitropodnikového účetnictví jsou využívány jako zdroje informací pro finanční analýzu například výroční zprávy, prognózy finančních analytiků, zprávy o vývoji úrokových měr, firemní statistiky produkce, nezávislá hodnocení a další (Dluhošová, 2010).

3.2 Metody finanční analýzy

V rámci finanční analýzy se uplatňuje řada metod hodnocení finančního zdraví organizace. Při její realizaci je však potřeba zvolit metodu s ohledem na účelnost (musí odpovídat předem stanovenému cíli), nákladnost (náklady by měly být přiměřené)

a spolehlivost (čím spolehlivější jsou vstupní informace, tím spolehlivější by měly být výsledky analýzy). Výběr metody ovlivňuje spolehlivost závěrů, snižuje riziko chybného rozhodnutí a zvyšuje úspěšnost (Růčková, 2015).

Pro členění ukazatelů finanční analýzy existuje řada kritérií. Dluhošová (2010) uvádí členění metod na deterministické metody a matematicko-statistické metody. **Deterministické metody** slouží ke zjištění celkového vývoje, pro analýzu struktury a odchylek pro menší počet období. Zahrnují analýzu trendů (horizontální analýzu), analýzu struktury (vertikální analýzu), poměrovou analýzu, analýzu soustav ukazatelů a analýzu citlivosti. **Metody matematicko-statistické** využívají údaje delších časových období a berou ohled na statistickou náhodnost dat.

3.3 Poměrové ukazatele

Poměrová analýza je významným nástrojem finanční analýzy. Poměrová analýza je často využívána především proto, že umožňuje analyzovat časový vývoj finanční situace organizace, komparaci homogenních organizací a slouží jako podklad matematických modelů (Sedláček, 2011).

Mezi poměrové ukazatele lze zařadit:

- ukazatele rentability,
- ukazatele likvidity,
- ukazatele stability,
- ukazatele aktivity a
- ukazatele kapitálového trhu (Dluhošová, 2010).

Kraftová (2002) dodává ukazatele autarkie, které odráží míru soběstačnosti.

K výpočtu některých poměrových ukazatelů jsou dle Růčkové (2015) využívány tři kategorie zisku. **EBIT** představuje zisk před zdaněním a úroky. **EBT** neboli zisk před zdaněním je hospodářský výsledek před odečtením daně z příjmů. **EAT** představuje čistý zisk, zisk po zdanění. V účetních výkazech je EAT označován jako výsledek hospodaření za běžné účetní období.

3.3.1 Ukazatele rentability

Ukazatele rentability (výnosnosti) poskytují informace o rentabilitě vloženého kapitálu. Vyjadřují, kolik korun ze zisku připadá na jednu korunu vloženého kapitálu, tj. aktiva, vlastní kapitál a další. Dlouhodobá finanční stabilita je podmíněna stanovením optimálního poměru mezi vlastními a cizími zdroji. Mezi často používané ukazatele rentability se řadí rentabilita aktiv (dále jen ROA), rentabilita dlouhodobých zdrojů (dále jen ROCE), rentabilita vlastního kapitálu (dále jen ROE) a rentabilita tržeb (dále jen ROS). Ukazatele rentability by měly mít v čase rostoucí trend (Brealey, Myers a Allen, 2014).

$$ROA = \frac{EAT}{\text{aktiva}} \quad (3.1)$$

$$ROCE = \frac{EBIT}{\text{vlastní kapitál} + \text{dlouhodobé závazky}} \quad (3.2)$$

$$ROE = \frac{EAT}{\text{vlastní kapitál}} \quad (3.3)$$

$$ROS = \frac{EAT}{\text{tržby}} \quad (3.4)$$

3.3.2 Ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity informují o schopnosti organizace splácet své závazky. Likvidita vyjadřuje obtížnost přeměny aktiv do hotovostní formy. V závislosti na míře obtížnosti aktiv přeměnit se na likvidní prostředky se rozlišuje likvidita celková, pohotová a okamžitá.

Pro hodnocení platební schopnosti organizace se využívá ukazatel celkové likvidity, který poměří objem oběžných aktiv a objem krátkodobých závazků, dle rovnice 3.5. Za optimální hodnotu ukazatele se považuje hodnota v rozmezí 1,5–2,5.

$$\text{Celková likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (3.5)$$

Pohotová likvidita je na rozdíl od celkové likvidity očištěna o zásoby, jak definuje rovnice 3.6. Doporučená hodnota ukazatele by se měla pohybovat v rozmezí 1,0–1,5.

$$\text{Pohotov\acute{a} likvidita} = \frac{\text{ob\acute{e}žn\acute{a} aktiva} - \text{z\acute{a}soby}}{\text{kr\acute{a}tkodob\acute{e} z\acute{a}vazky}} \quad (3.6)$$

Ukazatel okamžité likvidity vyjadřuje schopnost organizace zaplatit své krátkodobé závazky v co nejkratší době. Za optimální hodnotu je považována hodnota v rozmezí 0,2–0,5 (Brealey, Myers a Allen, 2014; Dluhošová, 2010).

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{kr\acute{a}tkodob\acute{y} finanční majetek}}{\text{kr\acute{a}tkodob\acute{e} z\acute{a}vazky}} \quad (3.7)$$

Ukazatele likvidity je vhodné porovnávat s poměrovými ukazateli struktury oběžných aktiv (dále jen OA).

$$\text{Podíl pohledávek na OA} = \frac{\text{pohledávky}}{\text{OA}} \quad (3.8)$$

$$\text{Podíl zásob na OA} = \frac{\text{z\acute{a}soby}}{\text{OA}} \quad (3.9)$$

$$\text{Podíl kr\acute{a}tkodob\acute{e}ho finančního majetku na OA} = \frac{\text{kr\acute{a}tkodob\acute{y} finanční majetek}}{\text{OA}} \quad (3.10)$$

Růst ukazatele podílu pohledávek na OA je žádoucí v případě pravidelného splácení pohledávek, naopak u nedobytných pohledávek by se měla hodnota ukazatele snižovat. Poměr zásob na oběžných aktivech by neměl být příliš vysoký a jeho vývoj by měl být stabilní, avšak vše závisí na individuálních potřebách organizací stejně jako u podílu krátkodobého finančního majetku na OA (Dluhošová, 2010).

3.3.3 Ukazatele finanční stability a zadluženosti

Ukazatele finanční stability vypovídají o kapitálové struktuře organizace. Pro financování aktiv používá organizace vlastní a cizí kapitál, použití cizích zdrojů je do určité míry žádoucí, avšak je spojeno s riziky.

Dlouhodobá finanční stabilita popisuje podíl vlastního kapitálu na aktivech. Ukazatel vypovídá o finanční samostatnosti organizace. V čase je žádoucí, aby se hodnota ukazatele zvyšovala, tzn. finanční stabilita rostla.

$$\text{Podíl vlastního kapitálu na aktivech} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{aktiva}} \quad (3.11)$$

Stálá aktiva a dlouhodobý majetek by měla organizace pokrýt z dlouhodobých zdrojů. Stupeň krytí stálých aktiv by měl mít optimální hodnotu 100 % a v čase by měl tento ukazatel růst.

$$\text{Stupeň krytí stálých aktiv} = \frac{\text{dlouhodobý kapitál}}{\text{stálá aktiva}} \quad (3.12)$$

Strukturu aktiv (majetku) organizace hodnotí následující ukazatele.

$$\text{Podíl stálých aktiv} = \frac{\text{stálá aktiva}}{\text{aktiva}} \quad (3.13)$$

$$\text{Podíl oběžných aktiv} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{aktiva}} \quad (3.14)$$

$$\text{Podíl zásob} = \frac{\text{zásoby}}{\text{aktiva}} \quad (3.15)$$

Jednou z forem vyjádření míry zadluženosti je majetkový koeficient (viz rovnice 3.16), který předpokládá, že cizí kapitál je zpravidla levnější než vlastní do té doby, dokud organizace dokáže každou korunu kapitálu zhodnotit více, než je úroková sazba dluhu.

$$\text{Majetkový koeficient} = \frac{\text{aktiva}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (3.16)$$

Zadluženost organizace je dále hodnocena pomocí ukazatele celkové zadluženosti nebo ukazatele zadluženosti vlastního kapitálu. Ukazatel celkové zadluženosti lze také charakterizovat z hlediska dlouhodobé a běžné zadluženosti.

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{aktiva}} \quad (3.17)$$

$$\text{Dlouhodobá zadluženost} = \frac{\text{dlouhodobý cizí kapitál}}{\text{aktiva}} \quad (3.18)$$

$$\text{Běžná zadluženost} = \frac{\text{krátkodobý cizí kapitál}}{\text{aktiva}} \quad (3.19)$$

Hodnota ukazatele zadluženosti vlastního kapitálu závisí na fázi vývoje organizace a postojí vlastníků k riziku, její optimální hodnota by se měla pohybovat v rozmezí 80 %–120 % (Brealey, Myers a Allen, 2014; Dluhošová, 2010).

$$\text{Ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (3.20)$$

3.3.4 Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity jsou využívány pro řízení aktiv a poskytují informace o schopnosti organizace hospodařit s aktivy a jejich jednotlivými složkami. Pokud vlastní organizace mnoho aktiv, vznikají jí zbytečné náklady, což negativně působí na tvorbu zisku. Ukazatele aktivity jsou vyjadřovány ve dvou formách, doba obratu a počet obrátek aktiv.

Obrátka celkových aktiv vyjadřuje intenzitu využití majetku organizace. Čím je hodnota ukazatele vyšší, tím efektivněji je majetek využíván. Hodnota ukazatele by měla být minimálně na úrovni hodnoty jedna.

$$\text{Obrátka celkových aktiv} = \frac{\text{tržby}}{\text{aktiva}} \quad (3.21)$$

Doba obratu vyjadřuje počet dní, za které dojde k obratu celkových aktiv ve vztahu k tržbám. Doba obratu aktiv by měla být co nejkratší.

$$\text{Doba obratu aktiv} = \frac{\text{aktiva} \cdot 360}{\text{tržby}} \quad (3.22)$$

Doba obratu pohledávek informuje o tom, za jak dlouho jsou v organizaci v průměru inkasovány pohledávky. Doba obratu pohledávek je důležitá z hlediska plánování peněžních toků a je žádoucí, aby byla co nejkratší.

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{pohledávky} \cdot 360}{\text{tržby}} \quad (3.23)$$

Doba obratu závazků vypovídá o platební schopnosti organizace. Ukazatel zobrazuje, jak dlouho organizace odkládá platbu faktur svým dodavatelům. Mělo by platit, že doba obratu závazků je delší než doba obratu pohledávek (Rejnuš, 2014; Dluhošová, 2010).

$$\text{Doba obratu závazků} = \frac{\text{závazky} \cdot 360}{\text{tržby}} \quad (3.24)$$

3.3.5 Ukazatele kapitálového trhu

Využití ukazatelů kapitálového trhu je omezené, lze je využít pouze u firem, které mají právní formu akciové společnosti a její akcie jsou volně obchodovatelné na kapitálových trzích (Dluhošová, 2010). Tyto ukazatele tedy nejsou dále v diplomové práci uvažovány.

3.3.6 Ukazatele autarkie

Ukazatel autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů informuje o tom, v jaké míře je organizace soběstačná z hlediska krytí nákladů z hlavní činnosti z dosažených výnosů. Ukazatel autarkie hlavní činnosti na bázi nákladů a výnosů lze pozitivně hodnotit, pokud je roven 100 %. Pokud je ukazatel pod stanovenou optimální hodnotou, znamená to nedostatečné krytí nákladů výnosy. Pokud organizace provozuje doplňkovou činnost, je důležité zaměřit se i na ni (Kraftová, 2002).

$$\text{Autarkie hlavní činnosti} = \frac{\text{výnosy z hlavní činnosti}}{\text{náklady na hlavní činnost}} \times 100 \quad (3.25)$$

$$\text{Autarkie doplňkové činnosti} = \frac{\text{výnosy z doplňkové činnosti}}{\text{náklady na doplňkovou činnost}} \times 100 \quad (3.26)$$

3.3.7 Podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech

Zřizovatel poskytuje příspěvkové organizaci ze svého rozpočtu příspěvek na provoz. Příspěvek schvaluje zastupitelstvo. Z dlouhodobého hlediska fungování organizace je přístup zřizovatele důležitý a organizaci umožňuje lépe plánovat. Samotný ukazatel je doplňkem k ukazatelům finanční analýzy.

$$\text{Podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech} = \frac{\text{příspěvek zřizovatele}}{\text{celkové výnosy}} \times 100 \quad (3.27)$$

3.3.8 Podíl dotace z programů přeshraniční spolupráce na celkových výnosech

Jako další doplňkový ukazatel lze sledovat podíl dotací poskytnutých v rámci programů přeshraniční spolupráce na celkových výnosech. V současné době je z pohledu EU stále vyšší zájem o zvýšení přeshraniční spolupráce příhraničních regionů. Vzájemná spolupráce totiž může mít za následek zlepšení ekonomické situace v regionech, zvýšení konkurenceschopnosti regionů a snížení záporných regionálních disparit vůči ostatním regionům. ZŠ mohou být příjemci peněžních prostředků z programů přeshraniční spolupráce a mohou tak pozitivně ovlivnit svou ekonomickou situaci.

$$\text{Podíl dotace na celkových výnosech} = \frac{\text{dotace}}{\text{celkové výnosy}} \times 100 \quad (3.28)$$

3.4 Výkonové ukazatele ve školství

Pro řízení organizace je důležité, aby byly sledovány kromě finančních ukazatelů i nefinanční. Nelze sledovat pouze to, zda organizace vykazuje zisk. MŠMT (do roku 2012 Ústav pro informace ve vzdělávání) sleduje řadu výkonových ukazatelů ve školství. V rámci diplomové práce byly sledovány ukazatele průměrného počtu žáků v jedné třídě, počtu žáků na úvazek pedagogického pracovníka a naplnění administrativních kapacit. Tyto ukazatele ovlivňují náklady na vzdělávání, proto byly zvoleny pro účely diplomové práce.

3.4.1 Průměrný počet žáků v jedné třídě

Počty žáků ve školách a třídách stanovuje vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. Dle vyhlášky je maximální počet žáků v jedné třídě 30. Průměrný minimální počet žáků v jedné třídě stanovuje vyhláška na 17 žáků. Průměrný počet žáků v jedné třídě vyjadřuje rovnice 3.29.

$$\text{Průměrný počet žáků v jedné třídě} = \frac{\text{reálný počet žáků}}{\text{počet tříd}} \quad (3.29)$$

3.4.2 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka

Ukazatel popisuje personální náročnost výuky, která vychází ze vztahu mezi počtem žáků a počtem pedagogických pracovníků, respektive jejich úvazků (viz rovnice 3.30). Hodnota ukazatele závisí na průměrném počtu žáků ve třídách, náročnosti vzdělávacího programu a dalších. Důležitost ukazatele spočívá především v jeho souvislosti s cenou a kvalitou vzdělávání. Z hlediska ceny vzdělávání představují mzdy pedagogických pracovníků velkou položku celkových výdajů na vzdělávání. Souvislost ukazatele s kvalitou spočívá v individuálním přístupu k žákům. Alternativou k tomuto ukazateli je počet žáků připadajících na pedagogického pracovníka, avšak ten nezohledňuje skutečnost, že určitá část pedagogických pracovníků není zaměstnána na plný úvazek (Kleňhová, 2003).

$$\text{Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka} = \frac{\text{reálný počet žáků}}{\text{počet úvazků}} \quad (3.30)$$

3.4.3 Naplnění administrativních kapacit

Administrativní kapacita udává počet žáků, který je optimální pro vybranou školu nebo zařízení při dodržení platné legislativy. Administrativní počet žáků je uvedený v Rejstříku škol a školských zařízení MŠMT. Kapacita školy je stanovena s ohledem na velikost a vybavení budov školy a také s ohledem na financování provozu z veřejných zdrojů. Naplnění administrativních kapacit lze vyjádřit pomocí vztahu v rovnici 3.31 (Vrabková, Vaňková, Bečica, Kryšková, 2017).

$$\text{Naplnění administrativních kapacit} = \frac{\text{reálný počet žáků}}{\text{administrativní počet žáků}} \cdot 100 \quad (3.31)$$

3.5 Zhodnocení poměrových ukazatelů finanční analýzy a výkonových ukazatelů

Finanční analýza ve veřejném sektoru by měla zohledňovat ve srovnání se soukromým tržním sektorem především jiný princip financování. Některé poměrové ukazatele jako například ukazatele likvidity lze téměř beze změny aplikovat i na veřejný sektor. Dále finanční analýza nabízí specifické ukazatele přímo pro neziskový sektor – ukazatele autarkie. Naopak například ukazatele rentability by bylo potřeba modifikovat nebo je aplikovat spíše na doplňkovou činnost u příspěvkových organizací.

Nejen finanční ukazatele, ale i výkonové ukazatele lze využít k vyhodnocování výsledků, kterých organizace dosahuje, a k efektivnímu řízení organizace. Na základě výkonových ukazatelů je možné zlepšit kvalitu poskytovaných služeb či zlepšit jejich soulad se zákony. Změnou výsledků výkonových ukazatelů lze ovlivnit nejen náklady, ale i efektivitu.

4 ZHODNOCENÍ VÝKONŮ A UKAZATELŮ U VYBRANÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Pro zpracování finanční analýzy a výpočet výkonových ukazatelů byly vybrány úplné ZŠ (s 1. a 2. stupněm) s přeshraniční spoluprací, to jsou ZŠ, které byly žadateli a příjemci finančních příspěvků v programech přeshraniční spolupráce v letech 2010–2016. Ukazatele finanční analýzy reflektují situaci u 23 ZŠ, které byly vybrány na základě jejich ochoty spolupracovat a poskytnout relevantní data. Dále se seznam vybraných škol opírá o informace Euroregionů, zejména seznamy příjemců finanční podpory. Nejedná se o úplný výčet ZŠ s přeshraniční spoluprací v ČR. Z původního počtu 59 oslovených ZŠ bylo vybráno 23 ZŠ, které byly ochotny poskytnout výroční zprávy a informace pro účely zpracování diplomové práce. ZŠ pouze s prvním stupněm, ZŠ sloučené s mateřskou školou, ZŠ při zařízení pro výkon ústavní-ochranné výchovy, ZŠ při zdravotnickém zařízení, ZŠ zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona a ZŠ speciální nebyly v rámci seznamu uvažovány. Pro zhodnocení finanční analýzy a výkonových ukazatelů ve školství byly vybrány následující ZŠ.

ZŠ T. G. Masaryka, Riegrova, Opava,	ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí,
ZŠ Vrchní, Opava,	ZŠ Mohelnice, Vodní,
ZŠ Otická, Opava,	ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou,
ZŠ Starý Jičín,	ZŠ Turnov,
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba,	ZŠ Jiříkov,
ZŠ Dolní Benešov,	ZŠ Skalná,
ZŠ Englišova, Opava,	ZŠ Toužim,
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6,	ZŠ Habartov,
ZŠ Uničov,	ZŠ Masarykova Klatovy,
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2,	ZŠ Kovářov a
ZŠ Rýmařov,	ZŠ Prachatice, Vodňanská.
ZŠ Žižkova, Krnov,	

Základní informace o vybraných ZŠ jsou shrnuty v Tab. 4.1. Z hlediska data zahájení činnosti jsou nejstarší ZŠ Krnov Dvořákův okruh 2, ZŠ Vrchní Opava a ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova Opava. Nejpozději svou činnosti zahájila ZŠ Kovářov. Z hlediska kapacity je největší školou ZŠ Rýmařov (1 410 žáků), nejnižší kapacitou disponuje ZŠ Skalná (270 žáků). Nejvyšší množství projektů bylo realizováno v rámci česko-polské přeshraniční spolupráce, ZŠ Lidická v Hrádku nad Nisou se podílela na projektech v rámci přeshraniční spolupráce ČR – Polsko i ČR – Německo. ZŠ Lidická v Hrádku nad Nisou se nachází v Euroregionu Nisa, který působí v prostoru trojzemí, tj. hraniční oblasti mezi Spolkovou republikou Německo, Českou republikou a Polskou republikou, a proto může realizovat projekty jak v rámci přeshraniční spolupráce ČR – Polsko, tak ČR – Německo. Z Tab. 4.1 avšak nelze konstatovat, že přeshraniční spolupráce ČR – Polsko je v rámci celé ČR nejintenzivnější. Získávání dat pro účely diplomové práce je ovlivněno možností osobní návštěvy ZŠ a spolupráce odboru školství Magistrátu města Opavy. Data šesti ZŠ v Euroregionu Silesia vycházejí rovněž ze sdělení ředitelů ZŠ a zaměstnace odboru školství Magistrátu města Opavy.

Konkrétně se jedná o tyto ZŠ:

- ZŠ T. G. Masaryka, Riegrova, Opava,
- ZŠ Vrchní, Opava,
- ZŠ Otická, Opava,
- ZŠ Englišova, Opava,
- ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6 a
- ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba.

Tab. 4.1 Základní informace o vybraných ZŠ

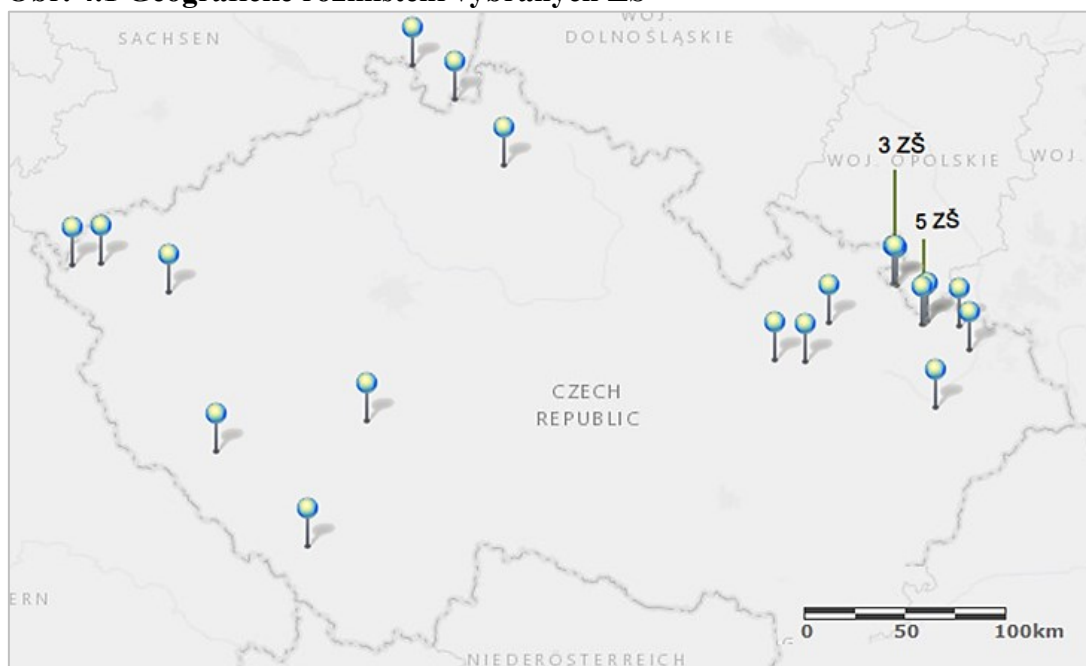
Název instituce	Datum zahájení činnosti	Kapacita	Přeshraniční spolupráce
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	28. 10. 1926	930	ČR - Polsko
ZŠ Vrchní, Opava	1. 3. 1900	620	ČR - Polsko
ZŠ Otická, Opava	18. 6. 1945	530	ČR - Polsko
ZŠ Starý Jičín	1. 9. 1973	480	ČR - Polsko
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	1. 9. 1959	600	ČR - Polsko
ZŠ Dolní Benešov	23. 5. 1937	550	ČR - Polsko
ZŠ Englišova, Opava	3. 9. 1961	850	ČR - Polsko
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	4. 1. 1915	550	ČR - Polsko
ZŠ Uničov	22. 3. 1996	350	ČR - Polsko
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	1. 9. 1893	490	ČR - Polsko
ZŠ Rýmařov	23. 7. 1945	1 410	ČR - Polsko
ZŠ Žižkova, Krnov	1. 9. 1960	730	ČR - Polsko
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	1. 9. 1961	760	ČR - Polsko
ZŠ Mohelnice, Vodní	19. 3. 1996	570	ČR - Polsko
ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou	12. 2. 1996	375	ČR – Polsko, ČR - Německo
ZŠ Turnov	30. 5. 1996	680	ČR - Polsko
ZŠ Jiříkov	20. 3. 1996	430	ČR - Německo
ZŠ Skalná	9. 2. 1996	270	ČR - Německo
ZŠ Toužim	1. 7. 1945	700	ČR - Německo
ZŠ Habartov	4. 9. 1961	600	ČR - Německo
ZŠ Masarykova Klatovy	7. 3. 1996	597	ČR - Německo
ZŠ Kovářov	1. 1. 2003	300	ČR - Rakousko
ZŠ Prachatice, Vodňanská	14. 3. 1996	490	ČR - Rakousko

Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, Výroční zprávy základních škol. Vlastní zpracování.

Pozn. Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (tmavě červená= nejvyšší hodnota, tmavě modrá=nejnižší hodnota).

Geografické rozmístění vybraných ZŠ znázorňuje Obr. 4.1, ze kterého je patrná převaha ZŠ nacházejících se v Euroregionu Silesia (celkem osm ZŠ). Pět ZŠ se nachází v Euroregionu Praděd, tři v Euroregionu Nisa, tři ZŠ v Euroregionu Ergensis a dvě ZŠ v Euroregionu Silva Nortica. V Euroregionech Šumava a Glacensis byla vybrána jedna ZŠ. Euroregiony Těšínské Slezsko, Beskydy, Labe, Krušnohoří, Pomoraví a Bílé Karpaty nemají ve výběru ZŠ žádného zástupce, což je způsobeno nižší dostupností dat samotných Euroregionů i jednotlivých ZŠ.

Obr. 4.1 Geografické rozmístění vybraných ZŠ

Zdroj: Vlastní zpracování.

Nejvyšší počet ZŠ se nachází v česko-polském příhraničí. Tento údaj avšak nevypovídá o intenzitě využívání programů přeshraniční spolupráce, nýbrž je ovlivněn možností osobní návštěvy ZŠ a spolupráce odboru školství Magistrátu města Opavy.

4.1 Zhodnocení vybraných základních škol z pohledu finanční analýzy

Finanční situace vybraných organizací je hodnocena s využitím finanční analýzy, konkrétně ukazatelů rentability, likvidity, finanční stability a zadluženosti, aktivity a autarkie. Dále je k hodnocení využit ukazatel podílu příspěvku zřizovatele na celkových výnosech a ukazatel podílu dotace z programů přeshraniční spolupráce na celkových výnosech. Poměrové ukazatele hodnotí situaci vybraných ZŠ v letech 2010–2016, pro účely diplomové práce jsou tyto ukazatele prezentovány jako průměr sledovaného období. Data pro výpočet ukazatelů finanční analýzy jsou získána ze specializovaného informačního portálu Ministerstva financí ČR, Monitoru, z výkazů zisku a ztráty a rozvah a jsou sledována za kalendářní rok. Výpočet poměrových ukazatelů vychází z dat v přílohách diplomové práce.

4.1.1 Analýza rentability

U soukromých firem založených za účelem zisku je rentabilita jednou z metod hodnocení ekonomické efektivity. U příspěvkových organizací se však cíle z hlediska rentability liší. Tyto organizace nejsou primárně zakládány za účelem zisku. Cílem hlavní činnosti je dosáhnout vyrovnanosti výnosů a nákladů. Příspěvková organizace může vykazovat i doplňkovou činnost, jejím cílem by měla být tvorba zisku. Tab. 4.2 ukazuje ukazatele rentability v letech 2010–2016 u 23 hodnocených ZŠ. Pomocí barevné škály jsou hodnoceny výsledky jednotlivých ZŠ. Zelené zvýraznění představuje organizace, které v rámci zkoumaných ZŠ dopadly nejlépe. V oranžovém intervalu se nacházejí průměrné organizace. Modré zvýraznění odlišuje organizace, které v hodnocení dopadly nejhůře. Ukazatele rentability nemají konkrétně stanovené doporučené hodnoty, kterých by měly organizace dosahovat. Z pohledu finanční analýzy je žádoucí, aby ukazatele byly co nejvyšší a v čase rostly. Trend vývoje ukazatelů v čase rovněž zachycuje Tab. 4.2 (↑ - rostoucí trend, → - hodnota ukazatele rentability je v čase stabilní, ↓ - klesající trend).

ROA, kterou definuje rovnice 3.1, poměřuje čistý zisk s celkovými aktivy organizace. Záporných hodnot vzhledem ke zhoršeným výsledkům hospodaření dosahují čtyři ZŠ, ZŠ Starý Jičín, ZŠ Rýmařov, ZŠ Lidická Hrádek nad Nisou a ZŠ Kovářov. ZŠ Kovářov, která dopadla v hodnocení ROA nejhůře, vykazovala zhoršený výsledek hospodaření po celé sledované období 2010–2016. Rozdíl mezi náklady a výnosy byl ve všech letech vyrovnán zlepšeným výsledkem hospodaření z doplňkové činnosti a celkově organizace vykazovala zlepšený výsledek hospodaření. I ostatní ZŠ vždy alespoň část zhoršeného výsledku hospodaření pokryly výnosy z doplňkové činnosti. Nejlepší ROA vykazují ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba a ZŠ Toužim (4 %, což znamená, že na 1 Kč aktiv připadá 0,04 Kč čistého zisku). Žádoucí rostoucí trend ROA vykazovaly pouze čtyři ZŠ (ZŠ Dolní Benešov, ZŠ Uničov, ZŠ Rýmařov a ZŠ Lidická Hrádek nad Nisou).

Ukazatel rentability ROCE vyjadřuje objem dosaženého zisku před zdaněním a úroky na jednu korunu vloženého kapitálu. Záporné hodnoty ukazatele vykazuje pět ZŠ (ZŠ Starý Jičín, ZŠ Uničov, ZŠ Rýmařov, ZŠ Lidická Hrádek nad Nisou a ZŠ Kovářov). Nejlepší hodnoty rentability dlouhodobých zdrojů vykazovaly

ZŠ Dětská Ostrava-Poruba (celkem 16 %) a ZŠ Toužim (celkem 12 %). Rostoucí ROCE v letech 2010–2016 bylo zaznamenáno pouze u dvou ZŠ (ZŠ Uničov a ZŠ Lidická Hrádek nad Nisou).

ROE vyjadřuje, kolik korun čistého zisku připadá na jednu korunu investovaného kapitálu. Ukazatel ROE byl vypočítán dle rovnice 3.3. Záporné hodnoty ukazatele vykazují stejné ZŠ jako v případě ROCE. Nejlepší výsledky vykazují ZŠ Dětská Ostrava-Poruba, ZŠ Dolní Benešov a ZŠ Toužim. Rostoucí trend vykazovaly čtyři ZŠ. ROE by měla být vyšší než ROA, v případě financování organizace pouze z vlastních zdrojů, by se hodnoty ROE a ROA rovnaly. U čtyř ZŠ nebyl předpoklad naplněn (ZŠ Starý Jičín, ZŠ Uničov, ZŠ Rýmařov a ZŠ Kovářov) vzhledem k vyšší hodnotě aktiv vzhledem k vlastnímu kapitálu.

Nízké hodnoty ROS vypovídají o horším řízení organizace. Ukazatel ROS byl vypočítán na základě rovnice 3.4. Záporné hodnoty ukazatele jsou vykazovány opět u čtyř ZŠ, stejných jako v případě výpočtu ROE a ROCE. Nejlepších hodnot dosahovaly ZŠ Dětská Ostrava-Poruba a ZŠ Dolní Benešov. V případě obou ZŠ připadá na jednu korunu tržeb více než jedna koruna čistého zisku, což bylo způsobeno především čerpáním fondů a výnosy z prodeje služeb, které jsou do celkových tržeb zahrnuty. Rostoucí trend ukazatele ROS byl zaznamenán v 10 případech.

Tab. 4.2 Ukazatele rentability v letech 2010–2016

Název instituce	ROA	ROCE	ROE	ROS
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00	↑ 0,02
ZŠ Vrchní, Opava	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00
ZŠ Otická, Opava	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,08
ZŠ Starý Jičín	↓ -0,01	↓ -0,01	↓ -0,02	↓ -0,01
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	↓ 0,04	↓ 0,16	↓ 0,16	↓ 1,22
ZŠ Dolní Benešov	↑ 0,03	↓ 0,09	↑ 0,11	↑ 1,39
ZŠ Englišova, Opava	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00	↑ 0,00
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,03
ZŠ Uničov	↑ 0,00	↑ -0,05	↑ -0,05	↑ 0,04
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	↓ 0,00	→ 0,01	↓ 0,01	↓ 0,07
ZŠ Rýmařov	↑ -0,01	↓ -0,04	↑ -0,04	↑ -0,02
ZŠ Žižkova, Krnov	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00	↑ 0,27
ZŠ Mohelnice, Vodní	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00	↓ 0,00
ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou	↑ -0,01	↑ -0,01	↑ -0,01	↑ -0,16
ZŠ Turnov	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00	↑ 0,06
ZŠ Jiříkov	→ 0,01	→ 0,02	→ 0,02	↑ 0,31
ZŠ Skalná	→ 0,01	→ 0,01	→ 0,01	↓ 0,18
ZŠ Toužim	↓ 0,04	↓ 0,12	↓ 0,18	↓ 0,09
ZŠ Habartov	→ 0,01	→ 0,01	→ 0,01	↑ 0,25
ZŠ Masarykova Klatovy	↓ 0,03	↓ 0,06	↓ 0,06	↓ 0,09
ZŠ Kovářov	↓ -0,06	↓ -0,92	↓ -0,92	↓ -0,13
ZŠ Prachatice, Vodňanská	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,00	→ 0,01

Zdroj: Výroční zprávy základních škol 2010–2016. Vlastní zpracování.

Pozn. Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (zelený interval: hodnoty vyšší než 0,1, oranžový interval: hodnoty 0,01–0,09, modrý interval: hodnoty nižší nebo rovný 0,00).

4.1.2 Analýza likvidity

Likviditou se rozumí schopnost organizace přeměňovat majetek v peníze a jimi hradit své krátkodobé závazky. Při hodnocení likvidity jsou poměřovány prostředky využitelné k úhradě krátkodobých závazků a objem krátkodobých závazků. Z ekonomického hlediska představují krátkodobé závazky nejlevnější cizí zdroje, které zpravidla nebývají úročeny. Tab. 4.3 ukazuje průměrné hodnoty ukazatelů likvidity v letech 2010–2016. Organizace, které splňují doporučení uvedená v kapitole 3.3.2, jsou označeny zeleně. Oranžovou barvou jsou zvýrazněny organizace, jejichž hodnoty ukazatelů likvidity dosahují nižších hodnot, než je obecně

doporučováno. Modře jsou označeny ty organizace, u kterých jsou hodnoty ukazatelů likvidity vyšší než doporučené hodnoty.

Celková likvidita vyjadřuje, kolikrát je organizace schopna uspokojit své věřitele v případě, že by přeměnila všechna oběžná aktiva na hotové peníze. Doporučené rozmezí 1,5 – 2,5 bylo naplněno devíti ZŠ. Tyto organizace uplatňují umírněnou strategii řízení likvidity. 13 ZŠ uplatňuje agresivní strategii řízení likvidity (hodnoty nižší než 1,5). Pouze ZŠ Skalná uplatňuje konzervativní strategii (hodnota celkové likvidity vyšší než 2,5). Volit strategii řízení likvidity by měla organizace tak, aby v souladu s touto strategií měla organizace k dispozici přiměřenou peněžní hotovost. Většina ZŠ uplatňuje rizikovější agresivní strategii, což znamená, že část trvale vázaných oběžných aktiv financuje z krátkodobých zdrojů. Při uplatňování této strategie hrozí nedostatek krátkodobých zdrojů a ohrožení stability organizace. V případě ZŠ, které jsou příspěvkovými organizacemi, však otázkám likvidity není často věnována pozornost, a ZŠ se spoléhají na podporu především ze strany zřizovatele. Naopak v případě vyšších hodnot ukazatele celkové likvidity není řečeno, že je organizace vysoce likvidní. Ukazatel nezohledňuje jednotlivé složky oběžných aktiv ani strukturu krátkodobých závazků.

Ukazatel pohotové likvidity redukuje oběžná aktiva o nejméně likvidní aktiva, zásoby. Doporučenou hodnotu 1,0–1,5 splňuje celkem 12 ZŠ. Pouze ZŠ Rýmařov má nižší průměrnou hodnotu ukazatele pohotové likvidity, než činí doporučené hodnoty. U 10 ZŠ dosahuje hodnota ukazatele pohotové likvidity vyšších hodnot. Tyto ZŠ uplatňují konzervativní způsob řízení likvidity. Vyšší pohotová likvidita vypovídá o vyšším podílu peněžních prostředků v hotovosti (v pokladně či na bankovním účtu) na oběžných aktivech. Dle investičního trojúhelníku to znamená, že organizace upřednostňuje vyšší likviditu a nižší míru rizika na úkor výnosnosti, což může negativně ovlivňovat celkovou výkonnost organizace. První hypotézu (H1) lze na základě výsledků pohotové likvidity vyvrátit (43,48 % organizací uplatňuje konzervativní přístup, tj. celkem 10 ZŠ).

Pro subjekty veřejného sektoru je doporučováno analyzovat ukazatel okamžité likvidity vzhledem k povaze nejčastěji vlastněných aktiv (Otrusínová, Kubíčková, 2011).

Doporučených hodnot 0,2–0,5 nedosahuje žádná z vybraných ZŠ. Naopak všechny ZŠ vykazují hodnoty okamžité likvidity vyšší než doporučené, to znamená, že organizace drží velkou část majetku v hotovosti v pokladnách nebo na běžných účtech a přichází tak o zisk, který by získaly jejich investováním do dlouhodobějších aktiv.

Tab. 4.3 Ukazatele likvidity v letech 2010–2016

Název instituce	Celková likvidita	Pohotová likvidita	Okamžitá likvidita
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	1,48	1,48	0,98
ZŠ Vrchní, Opava	2,03	2,02	1,39
ZŠ Otická, Opava	1,43	1,43	0,91
ZŠ Starý Jičín	1,69	1,63	1,38
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	1,31	1,30	1,24
ZŠ Dolní Benešov	1,60	1,60	1,02
ZŠ Englišova, Opava	1,53	1,53	1,26
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	1,21	1,21	0,91
ZŠ Uničov	1,43	1,43	0,69
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	1,42	1,42	1,22
ZŠ Rýmařov	1,02	0,94	0,80
ZŠ Žižkova, Krnov	1,25	1,25	1,03
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	1,71	1,70	1,23
ZŠ Mohelnice, Vodní	1,48	1,41	1,05
ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou	1,41	1,40	0,68
ZŠ Turnov	1,37	1,29	1,12
ZŠ Jiříkov	1,23	1,23	0,86
ZŠ Skalná	3,22	2,55	2,35
ZŠ Toužim	1,60	1,56	1,14
ZŠ Habartov	2,24	2,21	1,56
ZŠ Masarykova Klatovy	1,98	1,88	1,68
ZŠ Kovářov	1,10	1,06	0,74
ZŠ Prachatice, Vodňanská	1,67	1,57	1,01

Zdroj: Výroční zprávy základních škol 2010–2016. Vlastní zpracování.

Pozn. Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (zelený interval: hodnoty v doporučeném intervalu, oranžový interval: hodnoty nižší než doporučené, modrý interval: hodnoty vyšší než doporučené).

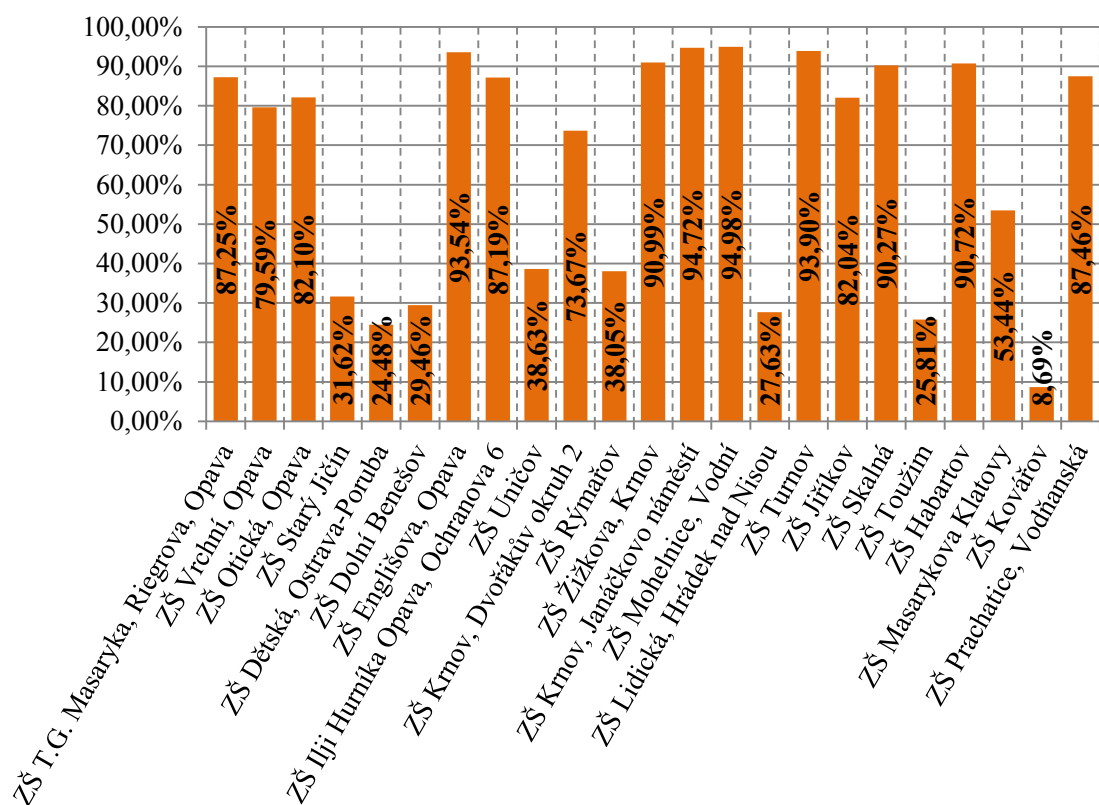
4.1.3 Analýza finanční stability a zadluženosti

Ukazatele zadluženosti měří rozsah, v jakém organizace užívá k financování činnosti cizí zdroje. Vysoká zadluženost bývá problémem řady organizací. Pro účely diplomové práce budou analyzovány pouze vybrané ukazatele finanční stability a zadluženosti.

Konkrétně se jedná o podíl vlastního kapitálu na aktivech, podíl stálých aktiv na celkových aktivech a podíl oběžných aktiv na celkových aktivech. Zadluženost je hodnocena z pohledu ukazatele zadluženosti vlastního kapitálu.

Ukazatel podílu vlastního kapitálu na aktivech vyjadřuje, jak je organizace samostatná. Pro organizaci je žádoucí, aby hodnota ukazatele dosahovala co nejvyšších hodnot, avšak podíl vlastního kapitálu a cizích zdrojů by měl management organizace zvážit vzhledem k tomu, že cizí kapitál je pro organizaci levnější. Pro zajištění dlouhodobého fungování organizace by měl management dodržovat pravidlo financování dlouhodobých aktiv z dlouhodobých zdrojů. Celkem 14 ZŠ vykazuje vyšší než 70% podíl vlastního kapitálu na aktivech, nejvyšší podíl má ZŠ Mohelnice (94,98 %) a ZŠ Krmov, Janáčkovo náměstí (94,72 %). Naopak nejnižších hodnot ukazatele dosahuje ZŠ Kovářov (8,69 %), která k financování aktiv využívá převážně cizí kapitál.

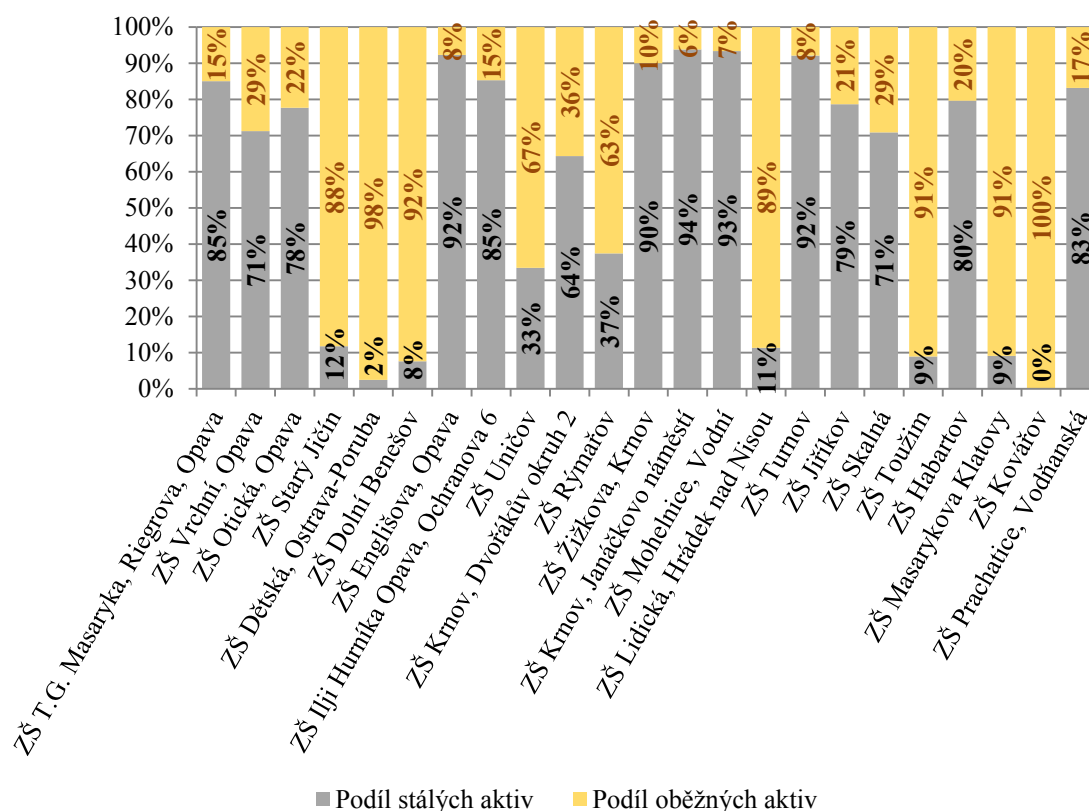
Obr. 4.2 Podíl vlastního kapitálu na aktivech v letech 2010–2016

Zdroj: Výroční zprávy základních škol 2010–2016. Vlastní zpracování.

Struktura majetku organizace je hodnocena pomocí ukazatelů podílu stálých aktiv na celkových aktivech a podílu oběžných aktiv na celkových aktivech (viz rovnice 3.13 a 3.14). Z Obr. 4.3 je patrné, že u většiny ZŠ převažuje podíl stálých aktiv (celkem 14 organizací). Nižší podíl stálých aktiv mají ZŠ Starý Jičín, ZŠ Dětská Ostrava-Poruba, ZŠ Dolní Benešov, ZŠ Lidická Hrádek nad Nisou, ZŠ Toužim, ZŠ Masarykova Klatovy a ZŠ Kovářov. ZŠ Kovářov vykazuje nulový podíl stálých aktiv, neznamená to ale, že by žádná stálá aktiva nevlastnila. Jedná se zde o případ, kde jsou stálá aktiva zahrnuta v členění rozvahy do položky korekce, to znamená, že hodnota dlouhodobého majetku je snížena o odpisy, případně o opravné položky.

Obr. 4.3 Ukazatele struktury aktiv v letech 2010–2016

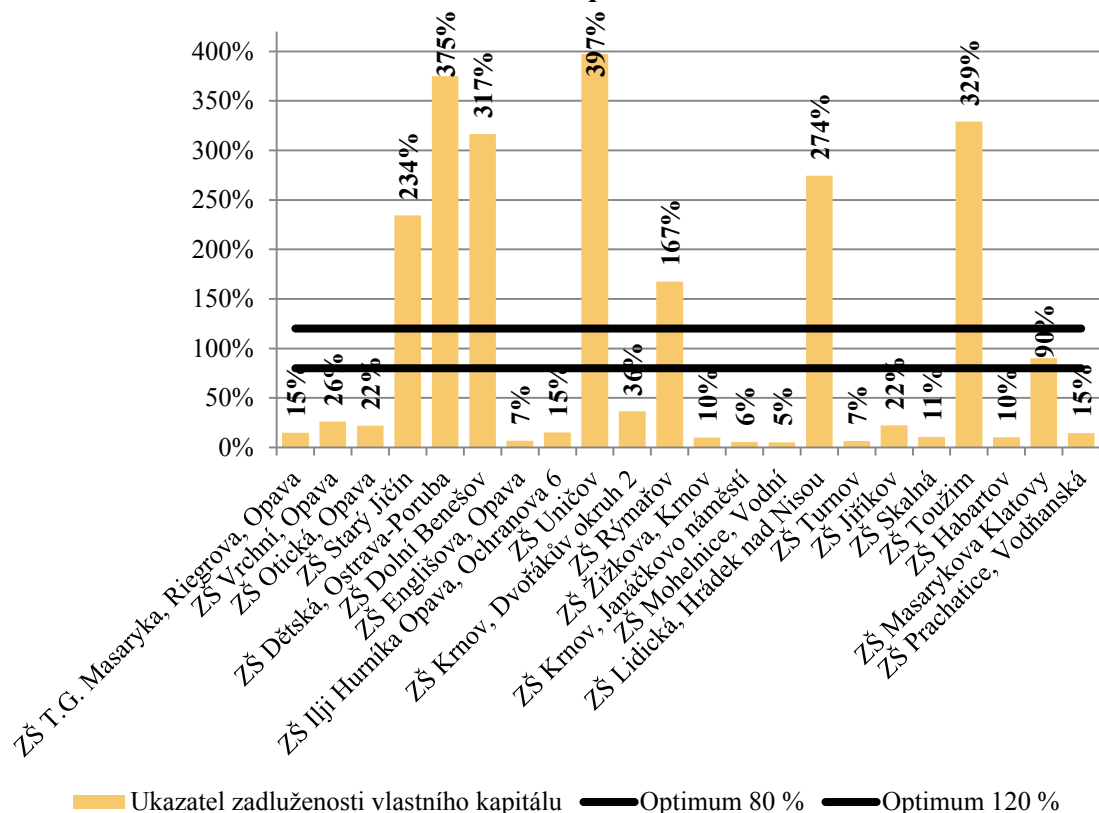

Zdroj: Výroční zprávy základních škol 2010–2016. Vlastní zpracování.

Zadluženost vlastního kapitálu naznačuje, zda organizace preferuje vlastní či cizí zdroje financování. V případě, kdy je ukazatel vyšší než jedna, organizace preferuje cizí zdroje. Dosahuje-li tento ukazatel hodnot nižších než jedna, organizace dává přednost financování z vlastních zdrojů. Čím je jeho hodnota vyšší, tím roste podíl majetku

financovaného z cizích zdrojů. Doporučeným hodnotám v intervalu 80 %–100 % vyhovuje pouze ZŠ Masarykova Klatovy. U 14 ZŠ převažuje podíl vlastního kapitálu nad cizím. Vysokou zadluženost vykazuje celkem osm ZŠ (ZŠ Kovářov, ZŠ Starý Jičín, ZŠ Dětská Ostrava-Poruba, ZŠ Dolní Benešov, ZŠ Uničov, ZŠ Rýmařov, ZŠ Lidická Hrádek nad Nisou a ZŠ Toužim). Z hlediska struktury cizích zdrojů však u všech organizací převažují krátkodobé závazky. Jedná se především o závazky vůči zaměstnancům a odvody na sociální a zdravotní pojištění.

Obr. 4.4 Ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu v letech 2010–2016

Zdroj: Výroční zprávy základních škol 2010–2016. Vlastní zpracování.

Pozn. Hodnota ukazatele zadluženosti vlastního kapitálu ZŠ Kovářov činila 1 333%. Tato odlehlá hodnota byla v Obr. 4.4 odstraněna.

4.1.4 Analýza aktivity

Dalšími poměrovými ukazateli finanční analýzy jsou ukazatele aktivity, které vypovídají o intenzitě využití jednotlivých forem majetku – doba obratu a rychlost obratu. Tab. 4.4 ukazuje výsledky jednotlivých ukazatelů aktivity, obrátky celkových

aktiv, doby obratu aktiv a doby obratu pohledávek, vypočtených na základě rovnic 3.21, 3.22 a 3.23. Do analýzy aktivity vstupují tržby, které nabývají v neziskovém sektoru specifické podoby. Hodnoty jednotlivých ukazatelů aktivity nemusí proto odrážet cílovou charakteristiku. Organizace by se v takovém případě měly zaměřovat spíše na efektivní, hospodárné a účelné využití peněžních prostředků.

Ukazatel obrátky celkových aktiv vypovídá o efektivitě využití majetku. Doporučené hodnoty jedna nedosahuje žádná z vybraných ZŠ což je dáno především zaměřením činnosti ZŠ. Příjmy z vlastní činnosti u těchto organizací není možné komparovat s tržbami ziskových firem. Nejlepších výsledků v rámci vybraných organizací dosahují ZŠ Rýmařov (obrátka celkových aktiv činí 0,53), ZŠ Toužim (0,51), ZŠ Starý Jičín (0,50) a ZŠ Kovářov (0,48), což je způsobeno jednak vyššími hodnotami tržeb, ale i nižšími hodnotami stálých aktiv v porovnání s ostatními vybranými ZŠ.

Doba obratu aktiv vyjádřena ve dnech informuje o tom, za jak dlouho dojde k obratu celkových aktiv ve vztahu k tržbám. Doba obratu aktiv by měla být co nejkratší, nižší hodnoty ukazatele vypovídají o intenzivnějším využití aktiv. Pozitivní vývoj ukazatele nelze sledovat ani u jedné ze ZŠ. Nejlépe v rámci vybraných ZŠ jsou hodnoceny ZŠ Rýmařov (710,83 dní), ZŠ Starý Jičín (742,40 dní) a ZŠ Toužim (771,61 dní). Naopak nejdelší doby obratu aktiv dosahovaly ZŠ Krnov Janáčkovo náměstí a ZŠ Žižkova Krnov (více než 150 let).

Doba obratu pohledávek vyjadřuje, za jak dlouho jsou v organizaci průměrně inkasovány pohledávky. To znamená, jak dlouho je majetek organizace vázán ve formě pohledávek. Organizace by měly mít zájem mít co nejkratší dobu obratu pohledávek. Základní doba splatnosti faktur je 30 dní. Této hodnoty nedosahovala žádná ZŠ. Nejlepší výsledky vykazovaly ZŠ Rýmařov (57,23 dní) a ZŠ Turnov (70,61 dní). Naopak nejhorších výsledků dosáhly ZŠ Uničov a ZŠ Dolní Benešov (více než 10 let), což může být zapříčiněno investičním úvěrem, který organizace musí splácet.

Tab. 4.4 Ukazatele aktivity v letech 2010–2016

Název instituce	Obrátka celkových aktiv	Doba obratu aktiv	Doba obratu pohledávek
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	0,02	16 787,71	924,48
ZŠ Vrchní, Opava	0,02	22 823,17	2 006,68
ZŠ Otická, Opava	0,02	28 441,96	2 498,35
ZŠ Starý Jičín	0,50	742,40	95,74
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	0,14	8 819,27	154,38
ZŠ Dolní Benešov	0,04	12 017,75	4 227,38
ZŠ Englišova, Opava	0,01	30 910,53	391,89
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	0,02	27 096,41	1 377,25
ZŠ Uničov	0,04	12 685,72	4 903,88
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	0,04	9 973,00	466,49
ZŠ Rýmařov	0,53	710,83	57,23
ZŠ Žižkova, Krnov	0,01	64 737,07	1 755,02
ZŠ Krnov, Janáčkově náměstí	0,00	85 268,64	1 742,77
ZŠ Mohelnice, Vodní	0,04	9 259,76	154,00
ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou	0,20	2 752,30	998,56
ZŠ Turnov	0,05	6 828,75	70,61
ZŠ Jiřikov	0,05	10 875,15	660,22
ZŠ Skalná	0,07	5 710,84	95,74
ZŠ Toužim	0,51	771,61	197,42
ZŠ Habartov	0,04	9 753,43	616,33
ZŠ Masarykova Klatovy	0,37	1 028,32	105,31
ZŠ Kovářov	0,48	840,54	295,74
ZŠ Prachatice, Vodňanská	0,12	3 732,93	203,69

Zdroj: Výroční zprávy základních škol 2010–2016. Vlastní zpracování.

Pozn. 1: Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (Obrátka celkových aktiv – modrý interval: hodnoty nižší než doporučené, tj. 1).

Pozn. 2: Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (Doba obratu aktiv – oranžový interval: doba kratší než 3 roky, modrý interval: doba delší než 3 roky).

Pozn. 3: Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (Doba obratu závazků - zelený interval: hodnoty v intervalu kratším než 90 dní, oranžový interval: hodnoty v intervalu 90–120 dní, modrý interval: hodnoty vyšší než 120 dní).

4.1.5 Analýza autarkie

Ukazatel autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů vykazuje u všech organizací pozitivní výsledky. Organizace jsou z pohledu dosažených hodnot ukazatele soběstačné, některé vykazují i hodnoty vyšší než 100 %, což znamená, že hospodařily se zlepšeným

výsledkem hospodaření. Zlepšený výsledek hospodaření může příspěvková organizace poté rozdělit do rezervního fondu, fondu investic a fondu odměn. Finanční prostředky z fondu investic a rezervního fondu lze využít k dalšímu rozvoji činnosti. U pěti ZŠ nebyl dosažen optimální 100% podíl. Druhou hypotézu (H2) lze potvrdit u 18 organizací.

Podle ustanovení § 27 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, zřizovatel ve zřizovací listině vymezí okruhy doplňkové činnosti. Tato činnost nenarušuje plnění hlavních úkolů organizace a sleduje se odděleně. Organizace tak může lépe využívat všechny své hospodářské možnosti a odbornost svých zaměstnanců. Zlepšený výsledek hospodaření z doplňkové činnosti je využíván ve prospěch hlavní činnosti. Z hlediska autarkie doplňkové činnosti na bázi výnosů a nákladů jsou všechny vybrané ZŠ soběstačné a v průběhu sledovaného období hospodařily se zlepšeným výsledkem hospodaření.

Tab. 4.5 Ukazatel autarkie hlavní a doplňkové činnosti na bázi výnosů a nákladů

Název instituce	Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů (%)	Autarkie doplňkové činnosti na bázi výnosů a nákladů (%)
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	100,03	125,36
ZŠ Vrechní, Opava	100,00	145,20
ZŠ Otická, Opava	100,05	198,69
ZŠ Starý Jičín	99,89	116,33
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	100,52	240,07
ZŠ Dolní Benešov	100,65	158,19
ZŠ Englišova, Opava	100,02	116,05
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	100,03	159,53
ZŠ Uničov	99,94	137,05
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	100,05	117,58
ZŠ Rýmařov	99,78	111,88
ZŠ Žižkova, Krnov	100,00	131,03
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	100,26	148,30
ZŠ Mohelnice, Vodní	100,01	100,82
ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou	99,64	119,25
ZŠ Turnov	100,68	146,33
ZŠ Jiříkov	100,74	103,78
ZŠ Skalná	101,16	100,24
ZŠ Toužim	100,83	114,29
ZŠ Habartov	102,02	108,71
ZŠ Masarykova Klatovy	100,83	110,63
ZŠ Kovářov	99,00	116,33
ZŠ Prachatice, Vodňanská	100,08	104,51

Zdroj: Výroční zprávy základních škol 2010–2016. Vlastní zpracování.

Pozn. Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (zelený interval: hodnoty vyšší než 100 %, oranžový interval: hodnoty nižší než 100 %).

4.1.6 Analýza podílu příspěvku zřizovatele na celkových výnosech

Příspěvek zřizovatele byl v rámci specializovaného informačního portálu Ministerstva financí ČR, Monitoru, sledován pouze v roce 2010. Z Tab. 4.6 lze vysledovat, že podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech v roce 2010 pohyboval u vybraných ZŠ v rozmezí od 11,71 % do 19,93 %. Pomlčky značí rozdílné vykazování dat u jednotlivých ZŠ, kde veškeré transfery byly zahrnuty pod jeden údaj a nebylo možné tedy zjistit, kolik činí samotný příspěvek zřizovatele. Tyto ZŠ není možné porovnat, proto byly z analýzy vyjmuty. V nejvyšší míře se zřizovatel na celkových výnosech

podílel u ZŠ Toužim (19,93 %), naopak v nejnižší míře u ZŠ Jiříkov (11,71 %). Přístup zřizovatele se v rámci vybraných ZŠ liší, dokonce lze sledovat i různý přístup k ZŠ v rámci jednoho města. Statutární město Opava se na financování vybraných ZŠ podílela svým příspěvkem od 12,34 % (ZŠ Vrchní) do 19,04 % (ZŠ Englišova), což je rozdíl o 6,7 procentních bodů.

Tab. 4.6 Podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech v roce 2010

Název instituce	Podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech (%)
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	16,97
ZŠ Vrchní, Opava	12,34
ZŠ Otická, Opava	15,84
ZŠ Starý Jičín	14,40
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	15,09
ZŠ Dolní Benešov	-
ZŠ Englišova, Opava	19,04
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	-
ZŠ Uničov	-
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	-
ZŠ Rýmařov	15,36
ZŠ Žižkova, Krnov	-
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	-
ZŠ Mohelnice, Vodní	-
ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou	-
ZŠ Turnov	-
ZŠ Jiříkov	11,71
ZŠ Skalná	-
ZŠ Toužim	19,93
ZŠ Habartov	-
ZŠ Masarykova Klatovy	16,75
ZŠ Kovářov	-
ZŠ Prachatice, Vodňanská	18,18

Zdroj: Monitor - portál ministerstva financí. Vlastní zpracování.

Pozn. Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (tmavě červená= nejvyšší hodnota, tmavě modrá=nejnižší hodnota).

4.1.7 Analýza podílu dotace z programů přeshraniční spolupráce na celkových výnosech

Projekty přeshraniční spolupráce mají podobu příležitostí k růstu, vytvoření nových přeshraničních vztahů a nových zážitků. Příklady mikroprojektů a podílu dotace na celkových výnosech jsou součástí Přílohy č. 4. U vybraných ZŠ se podíl dotace na celkových výnosech podílel v rozmezí 1,77–3,10 %. Peněžní prostředky programů přeshraniční spolupráce jsou doplňkovým zdrojem financování a ZŠ tak nemusí být závislé pouze na finančních prostředcích ze státního rozpočtu, rozpočtu zřizovatele, případně doplňkové činnosti.

4.1.8 Zhodnocení ukazatelů finanční analýzy a SWOT analýza

Ukazatele rentability vypovídají o zhodnocení vlastního kapitálu a poukazují na slabé stránky v hospodaření organizace. Výsledky ukazatelů rentability u vybraných ZŠ rozhodně nelze srovnávat s doporučeními pro soukromý tržní sektor. Hodnoty ukazatelů rentability (ROA, ROCE, ROE a ROS) u všech vybraných ZŠ měly téměř nulovou hodnotu, což potvrzuje vyrovnanost hospodaření. Záporných hodnot u všech ukazatelů rentability dosahovaly ZŠ Starý Jičín, ZŠ Rýmařov, ZŠ Lidická Hrádek nad Nisou a ZŠ Kovářov. Pro účely hodnocení neziskových organizací ve veřejném sektoru by bylo účelné ukazatele rentability modifikovat, případně je využívat pouze jako doplňkový ukazatel. Ukazatele rentability by bylo možné využít rovněž pro hodnocení doplňkové činnosti.

Ukazatele likvidity se zaměřují na schopnost organizace krátkodobě dostát svým závazkům, v případě vzniku neočekávaných problémů. V případě příspěvkových organizací má smysl likviditu sledovat. Vzhledem k tomu, že příspěvkové organizace hospodaří s veřejnými prostředky, dal by se očekávat od těchto organizací konzervativní způsob řízení likvidity, s ohledem na principy 3E. Při hodnocení pohotové likvidity pouze 10 ZŠ uplatňuje konzervativní způsob řízení likvidity, pouze ZŠ Rýmařov uplatňuje rizikovější agresivní strategii. Z hlediska hodnocení okamžité likvidity jsou všechny vybrané ZŠ konzervativní a drží velkou část majetku v hotovosti v pokladnách nebo na běžných účtech.

Ukazatele finanční stability a zadluženosti měří, jak organizace využívá k financování cizí zdroje a jak je schopna hradit své závazky. Většina vybraných ZŠ (celkem 14 ZŠ) vykazuje vyšší než 70% podíl vlastního kapitálu na aktivech, nejvyšší podíl má ZŠ Mohelnice (94,98 %) a ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí (94,72 %). Tyto organizace upřednostňují vlastní kapitál před levnějším cizím kapitálem. Z hlediska zadluženosti vlastního kapitálu vykazuje celkem osm ZŠ vysokou zadluženost.

Ukazatele aktivity poskytují informace o tom, jak efektivně organizace hospodaří se svými aktivy respektive, jak dlouho v nich jsou vázány finanční prostředky. Nepříznivé hodnocení ukazatelů aktivity v případě všech ZŠ je způsobeno metodikou výpočtu, kterou nelze aplikovat pro neziskové organizace ve veřejném sektoru. Tržby ve smyslu ziskových firem nelze beze změny využít ve stejném smyslu pro příspěvkové organizace. V rámci hodnocení ZŠ žádná nedosahovala optimální hodnoty obrátky celkových aktiv. U doby obratu aktiv rovněž nebyly zaznamenány žádné pozitivní výsledky. Při hodnocení doby obratu pohledávek dosahovaly nejlepších hodnot ZŠ Rýmařov a ZŠ Turnov.

Ukazatele autarkie jsou naopak přímo aplikovatelné u neziskových organizací ve veřejném sektoru. Na základě výsledků jak ukazatele autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů, tak ukazatele autarkie doplňkové činnosti na bázi výnosů a nákladů vykazovaly všechny vybrané ZŠ pozitivní výsledky.

Jako doplněk k ukazatelům finanční analýzy lze dále sledovat podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech. V důsledku změn účtování a vykazování příspěvkových organizací jsou dostupné údaje pouze v roce 2010. Z výsledků lze rovněž sledovat různorodý a nesjednocený přístup k účtování a vykazování v rámci vybraných ZŠ. K odstranění tohoto problému by mohla vést případná reforma veřejných financí, která by měla vazbu na účtování a vykazování. Rovněž monitoring hospodaření by přispěl k intenzivnějšímu sledování finančních ukazatelů. Různý je také přístup zřizovatelů, příspěvek zřizovatele se na celkových výnosech ZŠ podílí různou měrou. Se změnou zastupitelstva se rovněž může změnit míra podpory ze strany zřizovatele. Nastavení jednotných pravidel pro schvalování příspěvku zřizovatele například na fixní a variabilní část by tak volební období příliš neovlivňovalo. I přesto by existovaly

rozdíly mezi jednotlivými zřizovateli (obcemi) z důvodu různého nastavení pravidel. Odstranily by se však rozdílné přístupy zřizovatele v rámci financování ZŠ, které se nacházejí v jedné obci.

Peněžní prostředky získané z programů přeshraniční spolupráce jsou alternativním zdrojem financování vybraných ZŠ. Projekty přeshraniční spolupráce otevírají ZŠ možnosti dalšího rozvoje. Jejich podíl na celkových výnosech není významný, avšak jejich význam spočívá především ve vytváření nových a udržení stávajících přeshraničních vztahů.

Tab. 4.7 SWOT analýza finanční analýzy

SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)
<p>S1: nastavení doporučených hodnot ukazatelů finanční analýzy pro jednotné hodnocení výsledků</p> <p>S2: aplikovatelnost ukazatelů likvidity a finanční stability</p> <p>S3: využití ukazatelů autarkie pro příspěvkové organizace</p> <p>S4: možnost komparace přístupů zřizovatelů na základě ukazatele podílu příspěvku zřizovatele na celkových výnosech</p> <p>S5: povinnost zveřejňování rozpočtu</p>	<p>W1: ukazatele rentability a aktivity nelze dle současné definice aplikovat na příspěvkové organizace</p> <p>W2: změna metodiky vykazování, nelze nadále sledovat podíl příspěvku zřizovatele</p> <p>W3: nejednotný přístup organizací k účtování a vykazování</p>
PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
<p>O1: modifikace a reformulace poměrových ukazatelů finanční analýzy pro účely neziskových organizací ve veřejném sektoru</p> <p>O2: využití možnosti účasti v programech přeshraniční spolupráce</p> <p>O3: reforma veřejných financí spojená se změnou účtování a vykazování</p>	<p>T1: nadále trvající nejednotný přístup k účtování a vykazování</p> <p>T2: zavedení monitoringu hospodaření (požadavek dosahovat doporučených hodnot ukazatelů finanční analýzy)</p> <p>T3: čtyřleté volební období – změna priorit</p>

Zdroj: Vlastní zpracování.

SWOT analýza ve všech kategoriích (silné stránky, slabé stránky, příležitosti, hrozby) zachycuje vnější i vnitřní faktory ovlivňující poměrové ukazatele finanční analýzy. V příležitostech jsou rovněž zachycena možná doporučení, která vychází ze zhodnocení vybraných ZŠ z pohledu finanční analýzy.

4.2 Zhodnocení vybraných základních škol z pohledu výkonových ukazatelů

Výkonové ukazatele jsou reprezentovány soustavou monitorovacích ukazatelů. Soustava monitorovacích ukazatelů by měla být nastavena tak, aby dokázala včas odhalit nedostatečné plnění cílů organizace. Ukazatele se dělí na kvalitativní a kvantitativní. Kvalitativní data jsou hůře měřitelná, většinou jsou popsána slovně. Mezi kvantitativní ukazatele ve školství lze zařadit například průměrný počet žáků v jedné třídě, počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka, procento naplnění administrativních kapacit. Systematické posuzování činnosti školy a jeho výsledky slouží jako zpětná vazba ke korekci vlastní činnosti a jako východisko pro další práci školy.⁸

Výkonové ukazatele jsou snadno měřitelné a mohly by mimo jiné školám sloužit jako nástroj pro nastavení soustavy indikátorů hodnocení úspěšnosti. Výkonové ukazatele u ZŠ jsou sledovány v letech 2010–2016, tj. za školní roky 2009/2010–2015/2016. Údaje vycházejí z výročních zpráv jednotlivých ZŠ, informace o administrativních kapacitách jsou získány z Rejstříku škol a školských zařízení. Údaje v tabulkách jsou zaokrouhleny na dvě desetinná místa. Pro účely klasifikace ZŠ je použita shluková analýza, která třídí ZŠ do skupin na základě podobnosti. Jednotlivé shluky jsou barevně rozlišeny, což umožňuje lepší interpretaci dat. Jelikož právní úprava neupravuje systém monitoringu výkonových ukazatelů ve školství a jejich doporučené hodnoty, vychází shluková analýza ze subjektivního hodnocení. Zeleně zabarvené ZŠ dosáhly nejlepších hodnot v rámci sledovaného ukazatele, oranžově jsou zaznačeny průměrně hodnocené ZŠ, modře zabarvené ZŠ mají horší hodnoty sledovaných ukazatelů.

⁸ JANOUŠKOVÁ, Svatava a Jiří MARŠÁK. Indikátory kvality vzdělávání. *Pedagogika*. 2008, č. 4, s. 315-326. ISSN 0031-3815.

Subjektivní hodnocení je založeno na těchto předpokladech:

- nižší průměrný počet žáků ve třídě je přínosnější z hlediska výsledků žáků,⁹
- nižší počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka zajišťuje individuálnější přístup k žákům (viz kapitola 3.4.2),
- vyšší naplnění administrativních kapacit značí lepší využití technických možností.

4.2.1 Průměrný počet žáků v jedné třídě

Průměrný počet žáků v jedné třídě je ovlivněn reálným počtem žáků a počtem tříd. Dle § 4 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů je nejmenší průměrný počet žáků v jedné třídě stanoven na 17, což splňovaly všechny vybrané ZŠ. Ve většině vybraných ZŠ (celkem 13 ZŠ) průměrný počet žáků v jedné třídě rostl, což bylo dáno celkovým nárůstem počtu žáků. Nárůst počtu žáků ve vybraných ZŠ kopíroval vývoj demografické struktury, dle běžné evidence obyvatelstva sledovanou ČSÚ se zvýšil počet obyvatel v předproduktivním věku mezi lety 2010 a 2016 o 8,7 %. Nejvyšší průměrný počet žáků na jednu třídu vykazovala v letech 2010–2016 ZŠ Otická v Opavě, která rovněž mezi lety 2010 a 2016 zaznamenala druhý nejvyšší pokles tohoto ukazatele. To bylo způsobeno zejména rozšiřováním počtu tříd při menším nárůstu počtu žáků (mezi lety 2010 a 2016 nárůst o 3 třídy a 24 žáků). Naopak nejnižší hodnotu ukazatele lze sledovat u ZŠ Dolní Benešov (průměrně 17 žáků v jedné třídě). Třetí hypotézu diplomové práce (H3) lze potvrdit, všechny vybrané ZŠ splňují § 4 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ SCIO. *Dosavadní výzkum v oblasti* [online] a MATHIS, William J. The Effectiveness of Class Size Reduction. *Psychosociological Issues in Human Resource Management*. 2017, vol. 5 Issue 1, p176-183. 8p. ISSN 2332-399X.

Tab. 4.8 Průměrný počet žáků v jedné třídě v letech 2010–2016

Název instituce	Průměrný počet žáků v jedné třídě			
	2010	2016	průměr 2010–2016	změna (%)
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	20,00	19,74	19,80	0,00
ZŠ Vreční, Opava	21,44	25,74	23,33	0,03
ZŠ Otická, Opava	27,53	24,60	25,38	-0,02
ZŠ Starý Jičín	20,92	22,00	22,67	0,01
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	22,91	24,14	23,32	0,01
ZŠ Dolní Benešov	17,45	17,00	17,00	0,00
ZŠ Englišova, Opava	23,78	25,22	23,74	0,01
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	22,47	20,29	20,46	-0,02
ZŠ Uničov	20,55	23,09	20,87	0,02
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	20,14	22,56	22,09	0,02
ZŠ Rýmařov	24,85	24,33	23,72	0,00
ZŠ Žižkova, Krnov	23,00	24,43	23,61	0,01
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	22,18	25,41	24,03	0,02
ZŠ Mohelnice, Vodní	22,24	20,15	21,33	-0,02
ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou	22,54	24,53	22,57	0,02
ZŠ Turnov	21,85	23,78	22,23	0,01
ZŠ Jiříkov	18,13	16,33	17,53	-0,02
ZŠ Skalná	17,89	20,67	19,48	0,02
ZŠ Toužim	23,94	21,61	21,94	-0,02
ZŠ Habartov	18,76	20,21	20,52	0,01
ZŠ Masarykova Klatovy	20,45	25,11	23,54	0,04
ZŠ Kovářov	25,22	22,56	22,94	-0,02
ZŠ Prachatice, Vodňanská	24,56	21,59	22,67	-0,02

Zdroj: Výroční zprávy základních škol 2010–2016. Vlastní zpracování.

Pozn. Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (zelený interval: hodnoty 17,00–20,87, oranžový interval: hodnoty 21,33–24,03, modrý interval: hodnoty 25 a více). Žluté zvýraznění představuje rostoucí hodnoty průměrného tempa růstu mezi lety 2010 a 2016.

4.2.2 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka

Dle Statistické ročenky školství 2015/2016 vydávané MŠMT připadalo v ČR na jeden úvazek pedagogického pracovníka 13,07 žáků (pro srovnání ve školním roce 2009/2010 to bylo 14,4 žáků na úvazek pedagogického pracovníka). Tato data se vztahují k ZŠ, které jsou zřizovány obcemi.

Pro účely srovnání vybraných organizací byla dopočtena některá data týkající se úvazků pedagogických pracovníků z důvodu chybějících údajů. Konkrétně se jednalo o organizace ZŠ Starý Jičín, ZŠ Dolní Benešov, ZŠ Turnov a ZŠ Habartov. Metodika výpočtu byla stanovena na základě podílu úvazků pedagogických pracovníků a jejich fyzického počtu v ostatních vybraných organizacích. Podíl úvazků pedagogických pracovníků byl stanoven na 90 % fyzického počtu pedagogických zaměstnanců.

Ve vybraných ZŠ byla hodnota ukazatele ve většině případů nižší než celorepublikový průměr nebo celorepublikovému průměru odpovídala. Ukazatel souvisí s cenou a kvalitou vzdělávání, jak bylo zmíněno v kapitole 3.4.2. Důležitou otázkou je tedy stanovení priorit organizace, zda bude usilovat o snižování počtu žáků na úvazek pedagogického pracovníka, a tím zvyšovat kvalitu na úkor finanční a personální náročnosti, nebo bude hledat kompromis s ohledem na náklady. Na základě shlukové analýzy byly ZŠ rozříděny pouze do dvou skupin (ZŠ s počtem žáků na pedagogického pracovníka pohybující se okolo celorepublikového průměru, tj. oranžový interval, a s nižším počtem žáků na pedagogického pracovníka ve srovnání s celorepublikovým průměrem, tj. zelený interval). Žádná z vybraných ZŠ nespádala do modrého intervalu, který značí hodnoty ukazatele, které jsou nad průměrem ČR. Nejvyšší průměrný počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka vykazovala v letech 2010–2016 ZŠ Rýmařov (14,50), nejnižší ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava (10,82). Nejvyšší průměrné tempo růstu ukazatele v letech 2010–2016 zaznamenala ZŠ Lidická v Hrádku nad Nisou (0,03 %), což bylo způsobeno vyšším tempem růstu žáků oproti úvazkům pedagogických pracovníků. Nejvyšší pokles ukazatele vykazovala ZŠ Dolní Benešov (o 0,03 %), což může být způsobeno odchylkou ve správnosti dopočtu úvazků pedagogických pracovníků. Druhý nejvyšší pokles vykazovala ZŠ Masarykova Klatovy, kde došlo k nárůstu počtu žáků při současném poklesu počtu úvazků pedagogických pracovníků.

Tab. 4.9 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v letech 2010–2016

Název instituce	Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka			
	2010	2016	průměr 2010–2016	změna (%)
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	10,84	11,29	10,82	0,01
ZŠ Vrchní, Opava	11,32	12,76	12,23	0,02
ZŠ Otická, Opava	13,56	13,52	13,71	0,00
ZŠ Starý Jičín	13,28	13,10	12,58	0,00
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	14,55	14,61	14,45	0,00
ZŠ Dolní Benešov	13,48	11,08	13,07	-0,03
ZŠ Englišova, Opava	13,62	13,64	13,62	0,00
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	13,25	11,95	12,21	-0,02
ZŠ Uničov	13,34	13,47	13,08	0,00
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	12,66	13,63	13,47	0,01
ZŠ Rýmařov	14,72	14,73	14,50	0,00
ZŠ Žižkova, Krnov	13,53	11,97	12,98	-0,02
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	13,12	12,94	13,07	0,00
ZŠ Mohelnice, Vodní	13,30	12,61	12,90	-0,01
ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou	12,95	15,16	13,87	0,03
ZŠ Turnov	12,62	12,85	12,53	0,00
ZŠ Jiříkov	11,55	10,50	10,96	-0,01
ZŠ Skalná	10,74	11,31	11,15	0,01
ZŠ Toužim	14,24	12,55	13,31	-0,02
ZŠ Habartov	13,63	11,65	13,67	-0,02
ZŠ Masarykova Klatovy	12,32	14,10	13,28	0,02
ZŠ Kovářov	15,44	13,90	14,34	-0,02
ZŠ Prachatice, Vodňanská	11,71	10,79	11,56	-0,01

Zdroj: Výroční zprávy základních škol 2010–2016. Vlastní zpracování.

Pozn. Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (zelený interval: hodnoty 10,82–12,58, oranžový interval: hodnoty 12,90–14,50, modrý interval: hodnoty 14,50 a více). Žluté zvýraznění představuje rostoucí hodnoty průměrného tempa růstu mezi lety 2010 a 2016.

4.2.3 Naplnění administrativních kapacit

Naplněnost ZŠ vyjadřuje efektivitu z hlediska využití technických možností a je klíčovou podmínkou jejich existence. Ukazatel je důležité sledovat zejména pro účely financování zřizovatelem (rozpočtu obce), který poskytuje příspěvek na provoz. Tab. 4.10 ukazuje, že všechny vybrané ZŠ měly ve sledovaném období 2010–2016 volné kapacity. Pět ZŠ naplnilo administrativní kapacitu na úrovni 95,63–80,03 %. 12 ZŠ

naplnilo administrativní kapacitu na úrovni 74,50–60,24 % a celkem šest ZŠ naplnilo administrativní kapacitu na úrovni 58,42–48,28 %. V nejvyšší míře byla administrativní kapacita naplněna u ZŠ Otická v Opavě, ve které v průběhu sledovaného období došlo dvakrát k navýšení administrativní kapacity. Nejnižší průměrnou naplněnost administrativních kapacit vykazovala ZŠ v Rýmařově.

Tab. 4.10 Naplnění administrativních kapacit v letech 2010–2016

Název instituce	Naplnění administrativních kapacit			
	2010	2016	průměr 2010–2016	změna (%)
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	58,06	57,31	55,64	0,00
ZŠ Vrchní, Opava	62,26	78,87	69,45	0,04
ZŠ Otická, Opava	95,51	92,83	95,63	0,00
ZŠ Starý Jičín	52,29	68,75	58,42	0,05
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	67,20	67,60	63,47	0,00
ZŠ Dolní Benešov	63,45	68,00	67,60	0,01
ZŠ Englišova, Opava	64,35	80,12	70,29	0,04
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	69,45	51,64	63,14	-0,05
ZŠ Uničov	64,57	72,57	69,63	0,02
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	44,76	73,67	58,14	0,09
ZŠ Rýmařov	47,59	51,77	48,28	0,01
ZŠ Žižkova, Krnov	79,62	70,27	74,50	-0,02
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	69,00	90,26	80,30	0,05
ZŠ Mohelnice, Vodní	81,93	95,44	89,57	0,03
ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou	81,39	102,22	90,48	0,04
ZŠ Turnov	83,53	62,94	70,76	-0,05
ZŠ Jiříkov	67,44	68,37	69,17	0,00
ZŠ Skalná	59,63	68,89	64,92	0,02
ZŠ Toužim	58,14	55,57	54,59	-0,01
ZŠ Habartov	53,17	47,17	49,57	-0,02
ZŠ Masarykova Klatovy	59,52	63,10	60,24	0,01
ZŠ Kovářov	75,67	67,67	68,81	-0,02
ZŠ Prachatice, Vodňanská	90,20	74,90	80,03	-0,03

Zdroj: Výroční zprávy základních škol 2010–2016. Vlastní zpracování.

Pozn. Barevná škála porovnává hodnoty ve sloupci – barevný odstín představuje hodnotu v buňce (zelený interval: hodnoty 95,63–80,03, oranžový interval: hodnoty 74,50–60,24, modrý interval: hodnoty 58,42–48,28). Žluté zvýraznění představuje rostoucí hodnoty průměrného tempa růstu mezi lety 2010 a 2016.

4.2.4 Zhodnocení výkonových ukazatelů a SWOT analýza

U výkonových ukazatelů není stanovena optimální hodnota. Výjimku tvoří ukazatel průměrného počtu žáků v jedné třídě, kde je stanovena minimální průměrná hodnota požadovaná § 4 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. Ukazatele lze tedy hodnotit pouze na základě subjektivního názoru a vlastních parametrů. K hodnocení parametrů lze přistupovat různými způsoby. Vybrané ukazatele souvisejí nejen s náklady, ale mají vazbu i na kvalitu vzdělávání.

Nejmenší průměrný počet žáků v jedné třídě je stanoven na 17. Této hodnoty dosahovaly všechny vybrané ZŠ. U 13 ZŠ průměrný počet žáků v jedné třídě mezi lety 2010–2016 rostl.

Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka vybraných ZŠ v komparaci s průměrem ČR byl ve většině případů nižší nebo celorepublikovému průměru odpovídal. Vybrané ZŠ uplatňují přístup nenavyšování počtu žáků na úvazek pedagogického pracovníka, spíše se snaží udržet stávající stav. Lze tedy konstatovat, že současným trendem je spíše zvyšovat kvalitu na úkor finanční a personální náročnosti, avšak s ohledem na náklady.

Z hlediska naplnění administrativních kapacit existují ve vybraných ZŠ volné kapacity. Dle § 178 školského zákona je obec je povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území a to tak, že zřizuje a zrušuje ZŠ, nebo zajišťuje plnění povinné školní docházky v ZŠ zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí. Vzhledem k tomuto ustanovení je tedy při velmi nízkém naplnění administrativních kapacit zvážit zrušení nebo sloučení ZŠ, případně snížit administrativní kapacitu. Ke změnám administrativních kapacit z vybraných ZŠ v průběhu let 2010–2016 přistoupilo pět ZŠ.

Výkonové ukazatele ve školství ve smyslu výše jmenovaných ukazatelů nejsou v ČR účelově sledovány. Zavedení monitoringu výkonnosti organizací by umožnilo hodnotit úspěšnost ZŠ. V případě pouze interního sledování výkonů samotnou organizací by výsledky přispěly k lepšímu nastavení cílů a vize organizace.

Tab. 4.11 SWOT analýza výkonových ukazatelů

SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)
<p>S1: možnost hodnotit organizace nejen na základě finančních ukazatelů</p> <p>S2: jednotná forma vykazování dat umožňující komparaci</p>	<p>W1: neexistence optimálních hodnot</p> <p>W2: nejednotná metodika sestavování výročních zpráv a výkonů</p>
PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
<p>O1: účelové statistické sledování výkonů</p> <p>O2: možnost pouze administrativní úpravy kapacit</p> <p>O3: interní sledování výkonů přispěje k lepšímu nastavení cílů a vize organizace</p>	<p>T1: zavedení monitoringu výkonnosti</p> <p>T2: nutnost zrušení, sloučení ZŠ</p>

Zdroj: Vlastní zpracování.

SWOT analýza ve všech kategoriích (silné stránky, slabé stránky, příležitosti, hrozby) zachycuje vnější i vnitřní faktory ovlivňující výkonové ukazatele ve školství. V příležitostech jsou rovněž zachycena možná doporučení, která vychází ze zhodnocení vybraných ZŠ z pohledu výkonových ukazatelů.

5 ZÁVĚR

Základní vzdělávání je nedílnou součástí života každého jedince a plní řadu funkcí, je etapou vzdělávání, která je v České republice povinná. Význam vzdělávání v životě člověka i společnosti je vyjádřen mimo jiné i tím, že jeho existence je zakotvena na ústavní úrovni.

Diplomová práce byla zaměřena na příspěvkové organizace působící v oblasti základního školství. **Hlavním cílem** bylo zhodnocení hospodaření vybraných příspěvkových organizací působících v oblasti základního školství metodou finanční analýzy v letech 2010–2016. **Dílčím cílem** bylo zhodnocení výkonů těchto organizací na základě ukazatelů průměrného počtu žáků v jedné třídě, počtu žáků na úvazek pedagogického pracovníka a naplnění administrativních kapacit.

Ukazatele finanční analýzy a výkonové ukazatele reflektovaly situaci u 23 základních škol. Pro zpracování finanční analýzy a výpočet výkonových ukazatelů byly vybrány úplné základní školy (s 1. a 2. stupněm) s přeshraniční spoluprací, to jsou základní školy, které byly žadateli a příjemci finančních příspěvků v programech přeshraniční spolupráce v letech 2010–2016.

V diplomové práci byly ověřovány celkem tři hypotézy. **První hypotéza diplomové práce** (H1) předpokládala, že většina vybraných příspěvkových organizací uplatňuje konzervativní způsob řízení likvidity, který je hodnocen na základě výsledků pohotové likvidity. První hypotéza (H1) byla vyvrácena, 43,48 % organizací uplatňovalo konzervativní přístup, tj. celkem 10 základních škol. **Druhá hypotéza diplomové práce** (H2) očekávala vyšší míru soběstačnosti u vybraných příspěvkových organizací, tj. alespoň 100% hodnotu ukazatele autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů. Druhá hypotéza byla potvrzena u 18 organizací. **Třetí hypotéza diplomové práce** (H3), která ověřovala, zda vybrané základní školy splňují § 4 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, byla potvrzena v případě všech vybraných základních škol.

Teoretická část diplomové práce (2. kapitola) byla zaměřena na charakteristiku základního vzdělávání v České republice, postavení základních škol v rámci vzdělávací soustavy, druhy škol dle zřizovatele, legislativní úpravu. Důležitou součástí kapitoly byl popis zdrojů financování. Vzhledem k zaměření diplomové práce byla pozornost věnována základním školám, které jsou zřizovány obcemi jako příspěvkové organizace. Alternativní zdroje financování byly zaměřeny na evropské strukturální a investiční fondy a programy.

Třetí kapitola se věnovala metodologii finanční analýzy a výkonových ukazatelů ve školství. Ukazatele finanční analýzy byly definovány na základě přístupů, které uvádí současní autoři (Dluhošová, Kislingerová, Kraftová, Brealey). Výkonové ukazatele byly charakterizovány pomocí ukazatelů průměrného počtu žáků v jedné třídě, počtu žáků na úvazek pedagogického pracovníka a naplnění administrativních kapacit. Tato kapitola měla poukázat na možnosti sledování jak finančních, tak nefinančních ukazatelů. K efektivnímu řízení organizace je možné využít informace, které poskytují výsledky finanční analýzy, sledování výkonových ukazatelů umožní lépe hodnotit jejich úspěšnost. Výsledky ukazatelů finanční analýzy a výkonových ukazatelů pak mohou ovlivnit náklady i efektivitu.

Stěžejní částí diplomové práce bylo zhodnocení vybraných ukazatelů finanční analýzy a ukazatelů výkonnosti. Ukazatele finanční analýzy jsou u neziskových organizací ve veřejném sektoru aplikovatelné v různé míře. U výkonových ukazatelů není naopak stanovena optimální hodnota, výjimku tvoří ukazatel průměrného počtu žáků v jedné třídě. Ukazatele lze tedy hodnotit pouze subjektivně.

Výsledky ukazatelů rentability se v případě všech vybraných základních škol pohybovaly okolo hodnoty nula a pouze potvrdily zásady hospodaření příspěvkových organizací. Výsledky ukazatelů rentability tedy rozhodně nelze srovnávat s doporučeními pro soukromý tržní sektor. Bylo by možné je využít k hodnocení doplňkové činnosti, v případě hlavní činnosti by bylo potřebné stanovit nová doporučení. Nulové hodnoty v případě hlavní činnosti by u analýzy rentability byly pochopitelné vzhledem k tomu, že příspěvkové organizace zpravidla ve své činnosti nevytvářejí zisk.

Analýza likvidity naopak ukázala možnost plného využití ukazatelů i pro příspěvkové organizace. Při hodnocení pohotové likvidity 10 základních škol uplatňovalo konzervativní přístup, jedna základní škola uplatňovala agresivní strategii a 12 základních škol umírněný přístup, čímž nebyla potvrzena očekávání první hypotézy (H1). Z hlediska okamžité likvidity byly již všechny základní školy konzervativní.

Ukazatele finanční stability a zadluženosti poukazují na to, že vybrané základní školy upřednostňují vlastní kapitál před levnějším cizím kapitálem. Z hlediska zadluženosti vlastního kapitálu vykazovalo celkem osm základních škol vysokou zadluženost.

Ukazatele aktivity rovněž nelze využít pro hodnocení neziskových organizací ve veřejném sektoru. U všech základních škol vykazovaly ukazatele aktivity negativní výsledky. U těchto ukazatelů není možná ani případná modifikace vzhledem k metodice výpočtu, která počítá s tržbami organizace. Ukazatele aktivity lze případně využít pro hodnocení doplňkové činnosti.

Ukazatele autarkie lze přímo využít u neziskových organizací ve veřejném sektoru. Jejich metodika výpočtu odpovídá zásadám hospodaření příspěvkových organizací, lze je aplikovat na hlavní i doplňkovou činnost, popřípadě na celkový výsledek hospodaření. Z hlediska autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů dosahovalo 18 základních škol pozitivních výsledků, čímž byla potvrzena druhá hypotéza (H2). Z hlediska doplňkové činnosti již všechny základní školy hospodařily se zlepšeným výsledkem hospodaření.

Jako doplňkový ukazatel k finanční analýze byl vybrán ukazatel podílu příspěvku zřizovatele na celkových výnosech. S ohledem na změnu způsobu vykazování byl ukazatel sledován pouze v roce 2010. Vzhledem k signifikantnímu významu tohoto ukazatele zejména pro účely poskytování příspěvku zřizovatele by bylo dobré způsob vykazování dat opět navrátit zpět a transfery z hlediska jejich původu sledovat odděleně. Již v roce 2010 byl patrný nesjednocený přístup k účtování a vykazování v rámci vybraných základních škol. I přes omezené možnosti sledování, byl zjištěn odlišný přístup zřizovatele k jednotlivým základním školám v rámci jedné obce.

ZŠ Englišova v Opavě vykazovala druhý nejvyšší podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech (19,04 %), naopak ZŠ Vrchní v Opavě druhý nejnižší podíl v rámci vybraných ZŠ (12,34 %). K tomuto zjištění bylo navrženo doporučení týkající se nastavení jednotných pravidel pro schvalování příspěvku zřizovatele například na fixní a variabilní část, což by volební období zastupitelstva nemohlo příliš ovlivňovat.

Jako další doplňkový ukazatel byl sledován podíl dotace z programů přeshraniční spolupráce na celkových výnosech. I přesto, že význam těchto peněžních prostředků nehraje v rozpočtu základních škol velkou roli, jsou programy přeshraniční spolupráce účelné zejména z důvodu zvýšení konkurenceschopnosti regionů a snížení záporných regionálních disparit. Dále programy přispívají k vytvoření nových přeshraničních vztahů, nových zážitků a otevírají možnosti nových příležitostí k růstu.

U jediného výkonového ukazatele, ukazatele průměrného počtu žáků v jedné třídě, je stanovena minimální průměrná hodnota požadovaná § 4 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. Všechny vybrané základní školy splňovaly minimální průměrný počet žáků v jedné třídě, který je stanoven na 17. Třetí hypotéza (H3) tímto byla potvrzena.

U počtu žáků na úvazek pedagogického pracovníka není stanovena optimální hodnota. Výsledky byly komparovány s celorepublikovým průměrem. Hodnoty odpovídající průměru České republiky vykazovalo 15 základních škol. 8 základních škol mělo nižší počet žáků na pedagogického pracovníka ve srovnání s průměrem České republiky. Při hodnocení by se základní školy měly zaměřit na souvislosti s cenou a kvalitou vzdělávání. Je důležité si uvědomit, že mzdy pedagogických pracovníků tvoří velkou položku celkových výdajů na vzdělávání. Souvislost ukazatele s kvalitou spočívá v individuálním přístupu k žákům. Při stanovení optimální hodnoty by mělo být důležitou otázkou stanovení priorit organizace, zda bude usilovat o snižování počtu žáků na úvazek pedagogického pracovníka, a tím zvyšovat kvalitu na úkor finanční a personální náročnosti, nebo bude hledat kompromis s ohledem na náklady.

Ukazatel naplnění administrativních kapacit je důležité sledovat zejména pro účely poskytování příspěvku zřizovatele. Analýza prokazuje, že u většiny základních škol existují volné kapacity. V případě pokračujícího trendu snižování zastoupení dětské složky obyvatelstva je zapotřebí zvážit zrušení nebo sloučení základních škol, případně pouze administrativně upravit kapacitu.

Finanční analýza a analýza výkonových ukazatelů je účelná v případě hodnocení homogenních subjektů. Monitoring hospodaření a výkonnosti lze zavést v rámci jedné obce, kraje i celorepublikově, případně u organizací stejného druhu zřizovatele (obec, kraj, církev, soukromý subjekt). Zavedení monitoringu hospodaření a výkonnosti organizací by umožnilo lépe hodnotit jejich úspěšnost a v případě interního sledování by přispěl k lepšímu nastavení cílů a vize organizace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná literatura

- [1] BREALEY, R. A., S. C. MYERS and F. ALLEN. *Principles of corporate finance*. 11th ed. New York: McGraw-Hill Education, 2014. ISBN 978-0-07-803476-0.
- [2] DLUHOŠOVÁ, Dana a kol. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 225 s. ISBN 978-80-86929-68-2.
- [3] KISLINGEROVÁ, Eva et al. *Manažerské finance*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 864 s. ISBN 978-80-7400-194-9.
- [4] KLEŇHOVÁ a kol. *Školství pod lupou*. Ústav pro informace a vzdělávání, 2003. 59 s. ISBN 80-211-0458-9.
- [5] KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002. 206 s. ISBN 80-7179-778-2.
- [6] MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 11. aktualiz. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 254 s. ISBN 978-80-7263-675-4.
- [7] OCHRANA, F., J. PAVEL, L. VÍTEK et al. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit. Praha: Grada Publishing, 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.
- [8] OTRUSINOVÁ, M., KUBÍČKOVÁ, D. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek po novele zákona o účetnictví*. C. H. Beck, Praha, 2011. 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.
- [9] PEKOVÁ, J., Pilný, J., Jetmar, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3. přepracované vydání, Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [10] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 4. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. 760 s. ISBN 978-80-247-3671-6.
- [11] RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 5. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. 152s. ISBN 978-80-247-5534-2.
- [12] SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. 2. aktualizované vydání. Brno: Computer Press, 2011. 152 s. ISBN 978-80-251-3386-6.

- [13] VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2015/2016*. 6. aktualizované vydání. Olomouc: Nakladatelství Anag, 2015. 999 s. ISBN 978-80-7263-974-8.
- [14] VRABKOVÁ, I., I. VAŇKOVÁ, J. BEČICA a Š. KRYŠKOVÁ. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2017. ISBN 978-80-248-4028-4.

Články v odborném časopise

- [15] JANOUŠKOVÁ, Svatava a Jiří MARŠÁK. Indikátory kvality vzdělávání. *Pedagogika*. 2008, č. 4, s. 315-326. ISSN 0031-3815.
- [16] MATHIS, William J. The Effectiveness of Class Size Reduction. *Psychosociological Issues in Human Resource Management*. 2017, vol. 5 Issue 1, p176-183. 8p. ISSN 2332-399X.
- [17] STARÝ, Marek a KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ Zuzana. Provision of primary education by municipalities and towns: selected reflections. *XVI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6257-3.

Elektronické dokumenty a ostatní

- [18] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Běžná evidence obyvatel 2010–2016* [online]. ČSÚ [31. 1. 2018]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky#katalog=30845>
- [19] DOTAČNÍ.INFO. *Školy* [online]. [26. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.dotacni.info/dotace-podle-oboru/skoly/>
- [20] EUROREGION SILESIA. *Malé projekty, velké efekty* [online]. [11. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.euroregion-silesia.cz/download.php?id=477>
- [21] EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Integrovaný regionální operační program schválen Evropskou komisí dne 4. 6. 2015* [online]. Strukturální fondy [26. 1. 2018]. Dostupné z: https://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/52791db3-c01e-4058-9314-9c3aeaac82ff/PD-IROP-20150604-schvalen-EK_2.pdf?ext=.pdf

- [22] EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání schválen Evropskou komisí dne 13. 5. 2015* [online]. MŠMT [26. 1. 2018]. Dostupné z: https://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/93854d44-69fb-4814-9663-c42f0a17d1a6/Text_OP_VVV.pdf?ext=.pdf
- [23] EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Operační program Praha - pól růstu ČR schválen Evropskou komisí dne 11. 6. 2015*. [online]. Strukturální fondy [26. 1. 2018]. Dostupné z: https://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b7750419-2633-4a4c-908a-c3b7265423a0/OP_Praha_pol_rustu_CR_verze_8-0__schvaleno_EK_11-6-2015.pdf?ext=.pdf
- [24] EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Operační programy 2007–2013*. [online]. Strukturální fondy [20. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013>
- [25] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Statistická ročenka školství 2015/2016* [online]. MŠMT ČR [31. 1. 2018]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>
- [26] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Principy normativního rozpisu rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2018 čj. MSMT-34213/2017* [online]. MŠMT [20. 2. 2018]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/odbor_12/34213_17/Rozpis_2018.doc
- [27] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Reforma financování regionálního školství* [online]. MŠMT [20. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/o-webu-msmt/financovani-regionalniho-skolstvi>
- [28] OECD. *Education in Glance 2016* [online]. OECD [25. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2016_eag-2016-en
- [29] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Rejstřík škol a školských zařízení* [online]. MŠMT [20. 2. 2018]. Dostupné z: <https://profa.uiv.cz/rejskol/>

- [30] SCIO. *Dosavadní výzkum v oblasti* [online]. SCIO [27. 2. 2018]. Dostupné z: https://www.scio.cz/o-vzdelavani/nove-trendy-a-zajimavosti-ze-sveta-vzdelavani/aktualita_ze_vzdelavani_457.asp
- [31] Ústavní zákon č. 162/1998 Sb. ze dne 12. června 1998, kterým se mění Listina základních práv a svobod. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 56. Dostupný také z: aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3163.
- [32] Vyhláška č. 48/2005 Sb. ze dne 18. ledna 2005, o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 11. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4609>
- [33] Zákon č. 561/2004 Sb. ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4494>. ISSN 1211-1244.
- [34] Zákon č. 250 ze dne 7. července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky 2000*, částka 73, s. 3557-3567. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3461>. ISSN 1211-1244.

Zdroje dat vybraných organizací

- [35] ZŠ T. G. MASARYKA. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/47813300#prehled>
- [36] ZŠ VRCHNÍ. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70999325>

- [37] ZŠ OTICKÁ. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70999252>
- [38] ZŠ STARÝ JIČÍN. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70982023>
- [39] ZŠ DĚTSKÁ. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/64628329>
- [40] ZŠ DOLNÍ BENEŠOV. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/47813041>
- [41] ZŠ ENGLIŠOVA. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70999171>
- [42] ZŠ ILJI HURNÍKA. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70999236>
- [43] ZŠ UNIČOV. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/45213071>
- [44] ZŠ KRNOV, DVOŘÁKŮV OKRUH 2. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/60802651>
- [45] ZŠ RÝMAŘOV. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/00852635>
- [46] ZŠ ŽIŽKOVA. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/00852562>

- [47] ZŠ KRNOV, JANÁČKOVO NÁMĚSTÍ. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/00852546>
- [48] ZŠ MOHELNICE. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/00852937>
- [49] ZŠ LIDICKÁ. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70983003>
- [50] ZŠ TURNOV. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/00854794>
- [51] ZŠ JIŘÍKOV. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70698490>
- [52] ZŠ SKALNÁ. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/75006561>
- [53] ZŠ TOUŽIM. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70995826>
- [54] ZŠ HABARTOV. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/75006502>
- [55] ZŠ MASARYKOVA KLATOVY. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70874409>
- [56] ZŠ KOVÁŘOV. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70986274>

- [57] ZŠ PRACHATICE. *Rozvaha a Výkaz zisku a ztráty za léta od 2010– 2016* [online]. MONITOR [1. 6. 2017]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/prispevkove-organizace/detail/70932158>
- [58] ZŠ T. G. MASARYKA. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zstgm.opava.cz/>
- [59] ZŠ VRCHNÍ. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsvrchni.cz/>
- [60] ZŠ OTICKÁ. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsoticka.opava.cz/>
- [61] ZŠ STARÝ JIČÍN. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsstjicin.cz/>
- [62] ZŠ DĚTSKÁ. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsdetska.cz/>
- [63] ZŠ DOLNÍ BENEŠOV. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsdolnibenesov.cz/>
- [64] ZŠ ENGLIŠOVA. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsenglisova.cz/>
- [65] ZŠ ILJI HURNÍKA. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsochranova.cz/>
- [66] ZŠ UNIČOV. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zshaskova.cz/>
- [67] ZŠ KRNOV, DVOŘÁKŮV OKRUH 2. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zs1krnov.cz/>
- [68] ZŠ RÝMAŘOV. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsrymarov.cz/>
- [69] ZŠ ŽIŽKOVA. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zs4krnov.cz/>
- [70] ZŠ KRNOV, JANÁČKOVO NÁMĚSTÍ. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://zs5krnov.cz/skola/>
- [71] ZŠ MOHELNICE. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsm.cz/>
- [72] ZŠ LIDICKÁ. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.hradek.eu/>

- [73] ZŠ TURNOV. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <https://zsskalova.cz/>
- [74] ZŠ JIŘÍKOV. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsjirikov.cz/>
- [75] ZŠ SKALNÁ. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zsskalna.cz>
- [76] ZŠ TOUŽIM. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://zstouzim.cz/>
- [77] ZŠ HABARTOV. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: www.zshabartov.cz
- [78] ZŠ MASARYKOVA KLATOVY. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: www.maszskt.investtel.cz
- [79] ZŠ KOVÁŘOV. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.zskovarov.cz/>
- [80] ZŠ PRACHATICE. *O škole* [online]. [20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.vodnanka.cz/>

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EAT	čistý zisk
EBIT	zisk před zdaněním a úroky
EBT	zisk před zdaněním
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
MŠMT	Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR
OA	oběžná aktiva
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
ROA	rentabilita aktiv
ROCE	rentabilita dlouhodobých zdrojů
ROE	rentabilita vlastního kapitálu
ROS	rentabilita tržeb
ŠPO	školská právnická osoba
ÚSC	územní samosprávný celek
ZŠ	základní škola

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. 4. 2018

.....
Bc. Tereza Tesařová

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 Druhy škol v ČR dle zřizovatele
- Příloha č. 2 Základní legislativní předpisy v oblasti školství
- Příloha č. 3 Podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech
- Příloha č. 4 Mikroprojekty a podíl dotace na celkových výnosech
- Příloha č. 5 Zkrácené účetní výkazy za rok 2010
- Příloha č. 6 Zkrácené účetní výkazy za rok 2011
- Příloha č. 7 Zkrácené účetní výkazy za rok 2012
- Příloha č. 8 Zkrácené účetní výkazy za rok 2013
- Příloha č. 9 Zkrácené účetní výkazy za rok 2014
- Příloha č. 10 Zkrácené účetní výkazy za rok 2015
- Příloha č. 11 Zkrácené účetní výkazy za rok 2016

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Druhy škol v ČR dle zřizovatele

Zřizovatel		Mateřská škola	Základní škola	Střední škola	Konzervatoř	Vyšší odborná škola	Vysoká škola
Celkem		5 209	4 111	1 307	18	168	73
v tom	MŠMT	7	42	30	1	0	26*
	obec	4 730	3 613	27	0	0	0
	kraj	83	242	912	12	111	0
	jiný ústřední orgán státní správy	0	0	4	0	4	2
	soukromý sektor	340	173	294	3	42	45
	církev	49	41	40	2	11	0
Celkem		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v tom (%)	MŠMT	0,13	1,02	2,30	5,56	0,00	35,62*
	obec	90,80	87,89	2,07	0,00	0,00	0,00
	kraj	1,59	5,89	69,78	66,67	66,07	0,00
	jiný ústřední orgán státní správy	0,00	0,00	0,31	0,00	2,38	2,74
	soukromý sektor	6,53	4,21	22,49	16,67	25,00	61,64
	Církev	0,94	1,00	3,06	11,11	6,55	0,00

Zdroj: MŠMT - Statistická ročenka školství 2016/2017, vlastní zpracování

Pozn. * veřejné vysoké školy zřizované zvláštním zákonem

ZÁKONY

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

NAŘÍZENÍ VLÁDY

- Nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání
- Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků

VYHLÁŠKY

- Vyhláška č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání
- Vyhláška č. 3/2015 Sb., o některých dokladech o vzdělání
- Vyhláška č. 274/2009 Sb., o školských zařízeních, u nichž se nejvyšší povolené počty dětí, žáků a studentů nebo jiných obdobných jednotek vedených v rejstříku škol a školských zařízení neuvádějí
- Vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou

- Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech
- Vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení)
- Vyhláška č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních
- Vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování
- Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání
- Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
- Vyhláška č. 17/2005 Sb., o podrobnějších podmínkách organizace České školní inspekce a výkonu inspekční činnosti
- Vyhláška č. 16/2005 Sb., o organizaci školního roku
- Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy
- Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání
- Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři
- Vyhláška č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání
- a další

Příloha č. 3 Podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech

Název instituce	Výnosy celkem	Příspěvek zřizovatele	Podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech (%)
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	27 797 170	4 717 290	16,97
ZŠ Vrchní, Opava	17 922 400	2 212 200	12,34
ZŠ Otická, Opava	19 919 310	3 155 290	15,84
ZŠ Starý Jičín	15 298 830	2 203 000	14,40
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	21 944 840	3 311 550	15,09
ZŠ Dolní Benešov	15 813 000	-	-
ZŠ Englišova, Opava	23 497 680	4 474 250	19,04
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	16 412 310	-	-
ZŠ Uničov	12 430 000	-	-
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	12 830 000	-	-
ZŠ Rýmařov	34 894 000	5 358 000	15,36
ZŠ Žižkova, Krnov	24 433 000	-	-
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	25 004 000	-	-
ZŠ Mohelnice, Vodní	24 866 000	-	-
ZŠ Lidická, Hrádek nad Nisou	12 862 000	-	-
ZŠ Turnov	27 755 000	-	-
ZŠ Jiříkov	13 960 880	1 635 380	11,71
ZŠ Skalná	11 131 000	-	-
ZŠ Toužim	21 140 000	4 214 000	19,93
ZŠ Habartov	16 110 000	-	-
ZŠ Masarykova Klatovy	25 807 000	4 323 000	16,75
ZŠ Kovářov	10 056 000	-	-
ZŠ Prachatice, Vodňanská	26 182 070	4 760 160	18,18

Zdroj: Monitor - portál ministerstva financí. Vlastní zpracování.

Příloha č. 4 Mikroprojekty a podíl dotace na celkových výnosech

Žadatel	Název projektu	Dotace (Kč)	Rok čerpání	Podíl dotace na celkových výnosech (%)
ZŠ Otická, Opava	Soupeříme jen na hřišti	616 870	2010	3,10
ZŠ Englišova, Opava	Aktivně spolu	415 280	2010	1,77
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	Sousedí jsou bratři	445 780	2012	2,60

Zdroj: Euroregion Silesia, Malé projekty, velké efekty. Vlastní zpracování.

Příloha č. 5 Zkrácené účetní výkazy za rok 2010

Název instituce	Výkaz zisku a ztráty						
	EBT	EBT doplňková činnost	Nákladové úroky	EBIT	EAT	EAT doplňková činnost	Tržby
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	740	52 250	0	740	740	52 250	711 000
ZŠ Vrchní, Opava	0	7 700	0	0	0	7 700	206 830
ZŠ Otická, Opava	10	114 940	0	10	10	114 940	200 970
ZŠ Starý Jičín	2 400	30 440	0	2 400	2 400	30 440	1 925 380
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	120 000	64 000	0	120 000	120 000	64 000	17 990
ZŠ Dolní Benešov	16 000	58 000	0	16 000	16 000	58 000	196 000
ZŠ Englišova, Opava	10	49 810	0	10	10	49 810	300 830
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	-10	30 300	0	-10	-10	30 300	265 220
ZŠ Uničov	-75 000	78 000	0	-75 000	-75 000	78 000	417 000
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	95 000	12 000	0	95 000	95 000	12 000	108 000
ZŠ Rýmařov	-311 000	85 000	0	-311 000	-311 000	85 000	4 183 000
ZŠ Žižkova, Krnov	-1 000	28 000	0	-1 000	-1 000	28 000	354 000
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	-60 000	59 000	0	-60 000	-60 000	59 000	231 000
ZŠ Mohelnice, Vodní	-5 000	17 000	0	-5 000	-5 000	17 000	3 039 000
ZŠ Lidická, Hrádek na Nisou	-572 000	66 000	0	-572 000	-572 000	66 000	356 000
ZŠ Turnov	-16 000	14 000	0	-16 000	-16 000	14 000	3 049 000
ZŠ Jiřikov	24 550	2 530	0	24 550	24 550	2 530	451 230
ZŠ Skalná	78 000	2 000	0	78 000	78 000	2 000	781 000
ZŠ Toužim	147 000	0	0	147 000	147 000	0	1 871 000
ZŠ Habartov	109 000	44 000	0	109 000	109 000	44 000	1 505 000
ZŠ Masarykova Klatovy	357 000	102 000	0	357 000	357 000	102 000	3 620 000
ZŠ Kovářov	-81 000	82 000	0	-81 000	-81 000	82 000	795 000
ZŠ Prachatice, Vodňanská	10	9 290	0	10	10	9 290	3 632 900

Zdroj: Monitor - portál Ministerstva financí ČR. Vlastní zpracování.

Název instituce	Rozvaha									
	Stálá aktiva	Oběžná aktiva	Vlastní kapitál	Dlouhodobé závazky	Krátkodobé závazky	Zásoby	Krátkodobý finanční majetek	Dlouhodobé pohledávky	Krátkodobé pohledávky	Cizí kapitál
ZŠ T.G. Masaryka, Riegrova, Opava	26 282 880	3 383 680	26 648 150	0	3 018 410	4 590	2 214 220	0	1 164 870	3 018 410
ZŠ Vrchní, Opava	10 266 130	3 159 150	11 338 910	0	2 086 370	0	2 513 470	0	645 680	2 086 370
ZŠ Otická, Opava	16 850 260	5 705 850	17 426 580	2 336 290	2 793 240	4 570	3 289 750	0	2 411 530	5 129 530
ZŠ Starý Jičín	638 220	2 382 030	1 414 950	0	1 605 300	77 450	2 300 420	0	4 160	1 605 300
ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba	97 810	2 271 690	737 060	0	1 632 440	19 270	2 235 580	0	16 840	1 632 440
ZŠ Dolní Benešov	62 000	2 360 000	414 000	0	2 008 000	0	1 527 000	0	833 000	2 008 000
ZŠ Englišova, Opava	35 438 880	3 597 440	36 206 410	0	2 829 910	0	2 974 290	0	623 150	2 829 910
ZŠ Ilji Hurníka Opava, Ochranova 6	15 774 360	2 165 630	16 132 150	0	1 807 840	0	1 548 700	0	616 930	1 807 840
ZŠ Uničov	94 000	3 518 000	195 000	0	3 417 000	0	1 449 000	0	2 069 000	3 417 000
ZŠ Krnov, Dvořákův okruh 2	1 307 000	1 424 000	1 834 000	0	897 000	0	1 268 000	0	156 000	897 000
ZŠ Rýmařov	2 130 000	3 992 000	2 056 000	0	4 066 000	268 000	2 817 000	0	907 000	4 066 000
ZŠ Žižkova, Krnov	10 606 000	2 287 000	10 866 000	0	2 027 000	0	2 075 000	0	212 000	2 027 000
ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí	51 773 000	3 249 000	52 504 000	0	2 518 000	5 000	3 174 000	0	70 000	2 518 000
ZŠ Mohelnice, Vodní	54 959 000	3 393 000	56 297 000	0	2 055 000	268 000	2 607 000	14 000	518 000	2 055 000
ZŠ Lidická, Hrádek na Nisou	163 000	3 218 000	1 213 000	0	2 168 000	14 000	2 064 000	0	1 140 000	2 168 000
ZŠ Turnov	50 589 000	4 061 000	51 796 000	0	2 854 000	256 000	3 023 000	0	782 000	2 854 000

Název instituce	Rozvaha									
	Stálá aktiva	Oběžná aktiva	Vlastní kapitál	Dlouhodobé závazky	Krátkodobé závazky	Zásoby	Krátkodobý finanční majetek	Dlouhodobé pohledávky	Krátkodobé pohledávky	Cizí kapitál
ZŠ Jiřikov	5 980 120	1 912 490	6 364 310	0	1 528 300	0	1 265 650	0	646 840	1 528 300
ZŠ Skalná	10 151 000	3 356 000	12 518 000	0	989 000	936 000	2 286 000	0	134 000	989 000
ZŠ Toužim	131 000	3 762 000	829 000	0	3 064 000	59 000	3 085 000	0	618 000	3 064 000
ZŠ Habartov	27 810 000	6 092 000	31 097 000	0	2 805 000	78 000	4 388 000	0	1 626 000	2 805 000
ZŠ Masarykova Klatovy	422 000	5 811 000	2 957 000	0	3 276 000	341 000	4 574 000	0	896 000	3 276 000
ZŠ Kovářov	0	1 208 000	108 000	0	1 100 000	36 000	953 000	0	219 000	1 100 000
ZŠ Prachatice, Vodňanská	13 355 230	3 175 620	14 278 050	0	2 252 800	222 880	1 176 800	0	1 775 940	2 252 800

Zdroj: Monitor - portál Ministerstva financí ČR. Vlastní zpracování.